

Relatie tussen activiteiten en beleving van recreanten op Schiermonnikoog

Bachelorscriptie

Anniek Buiskool

S2865327

Rijksuniversiteit Groningen

Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen

Begeleider: B. Boumans

Datum: 10 juni 2019

Aantal woorden: 6564

Samenvatting

Deze bachelorscriptie gaat over de beleving van het Waddeneiland Schiermonnikoog. Het doel is het onderzoeken van een mogelijke relatie tussen de activiteiten ondernomen door recreanten en de beleving ervaren door recreanten van het Waddeneiland Schiermonnikoog. Dit is gedaan aan de hand van kwalitatieve (mental mapping) en kwantitatieve (enquêtes) onderzoeksmethoden. Voor de dataverwerking wordt gebruik gemaakt van SPSS: binaire logistische regressie. In dit onderzoek wordt antwoord gegeven op de hoofdvraag: *In welke mate bestaat er een relatie tussen de activiteiten ondernomen door recreanten op het Waddeneiland Schiermonnikoog, en de beleving ervaren door recreanten van het Waddeneiland Schiermonnikoog?* Op de veerdam van Schiermonnikoog is geënquêteerd; het betreft vier afvaarten van de veerboot op twee verschillende dagen (185 respondenten). Uit de resultaten is het volgende naar voren gekomen: bij een combinatie van 8 activiteiten en belevingen is een significant verband aangetoond. Het gaat om 8 van de in totaal 128 getoetste combinaties (6.25%). Geconcludeerd kan worden dat activiteiten in het algemeen niet bepalend zijn voor de beleving van recreanten op het Waddeneiland Schiermonnikoog.

Inhoud

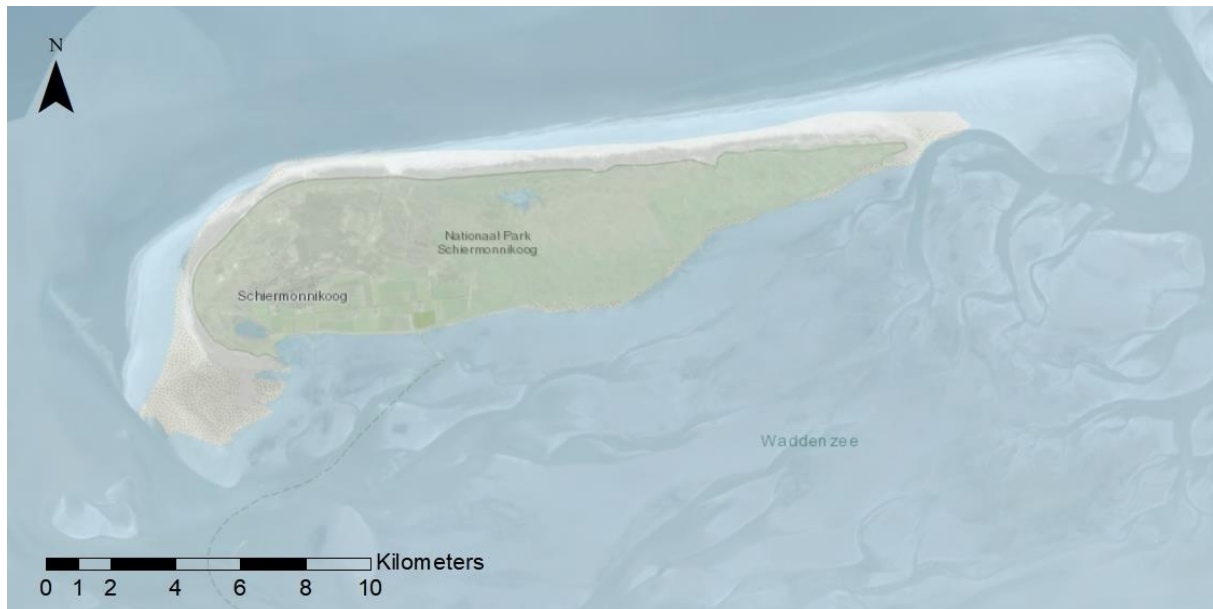
Samenvatting.....	1
Inleiding.....	4
Achtergrond.....	4
Aanleiding.....	5
Onderzoeksprobleem.....	6
Opbouw van de scriptie.....	6
Theoretisch kader.....	7
Toerisme.....	7
Emotie.....	8
Place attachment.....	8
Beleving.....	9
Conceptueel model.....	11
Hypothese.....	11
Methodologie.....	12
Instrument voor dataverzameling.....	12
Verantwoording enquêtevragen.....	13
Dataverzameling.....	13
Dataverwerking.....	14
Zwakke punten enquête.....	15
Ethische overwegingen.....	16
Resultaten.....	17
Enquêtes.....	17
Algemeen.....	17
Activiteiten.....	22
Beleving.....	23
Mental maps.....	27
Algemeen.....	27
Conclusie.....	28
Discussie.....	29
Referenties.....	30
Bijlage 1. Enquête.....	32
Bijlage 2. Mental maps.....	35
Bijlage 3. Tabellen met p-waarden van eerste meetmoment.....	59
Bijlage 4. Woonplaatsen.....	61

Bijlage 5. Ruwe locaties op Schiermonnikoog 64
Bijlage 6. Tabel met objecten ingetekend in mental maps 65

Inleiding

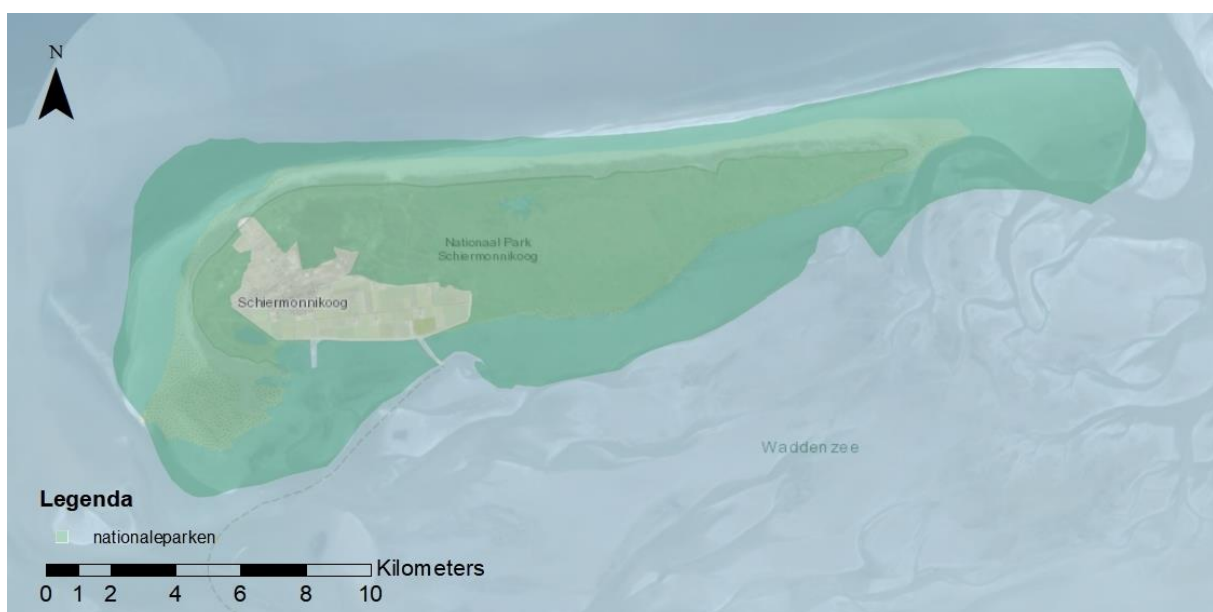
Achtergrond

Jaarlijks bezoeken zo'n 200.000 dagrecreanten het Waddeneiland Schiermonnikoog (Schroor, 2018). Hiermee heeft Schiermonnikoog (figuur 1) het hoogste aantal dagrecreanten van de Nederlandse Waddeneilanden.

Figuur 1. Kaart van Schiermonnikoog (Buiskool, 2019).

Een groot deel van Schiermonnikoog is sinds 1989 een nationaal park, zie figuur 2 (Nationaal Park Schiermonnikoog, 2019). Dit houdt in dat de natuur en het landschap worden beschermd en ontwikkeld door Natuurmonumenten (Samenwerkingsverband Nationale Parken, 2019; Nationaal Park Schiermonnikoog, 2019). Tevens wordt aandacht besteed aan natuurgerichte recreatie, onderzoek en educatieve doeleinden (Samenwerkingsverband Nationale Parken, 2019).

Figuur 2. Nationaal park Schiermonnikoog, sinds 1989 (Buiskool, 2019).

Sinds 2009 is een groot deel van het Waddengebied (Nederland, Duitsland en Denemarken) onderdeel van het UNESCO-Werelderfgoed Waddenzee (Nationaal Park Schiermonnikoog, 2019). Schiermonnikoog is deels onderdeel van het Werelderfgoed, zie figuur 3. De UNESCO-status houdt in dat het gebied moet worden onderhouden, zodat de huidige en toekomstige generaties van het Waddengebied kunnen genieten (Common Wadden Sea Secretariat, 2019).

Figuur 3. UNESCO Werelderfgoed Waddenzee, sinds 2009 (Buiskool, 2019).

Aanleiding

Het onderwerp van deze bachelorscriptie is de beleving van het Waddeneiland Schiermonnikoog door recreanten. Beleving is tegenwoordig een onderwerp dat steeds meer aandacht krijgt binnen de recreatiesector, bijvoorbeeld het krantenartikel “Waddenkust wil alleen belevingstoerist” (De Boer, 2019). Ook in de wetenschappelijke literatuur wordt aandacht besteed aan beleving. Echter, volgens Chang (2018) is er weinig vooruitgang in het onderzoek naar ‘experience economy’, terwijl dit fundamenteel is voor de recreatiesector. Het begrip ‘experience economy’ houdt in, dat de herinnering het eindproduct is in plaats van de basisproducten, goederen of diensten (Pine & Gilmore, 1998). Elke beleving is een resultaat van een herinnering aan een gebeurtenis, dit kan “emotioneel, fysiek, intellectueel of spiritueel” zijn (Pine & Gilmore 1998, p.99).

Er is geen eerder onderzoek gedaan naar de relatie tussen ondernomen activiteiten en de beleving van recreanten op de Nederlandse Waddeneilanden. Onderzoek naar deze relatie zou kunnen helpen met het optimaliseren van de beleving van Nationaal Park Schiermonnikoog en het UNESCO-Werelderfgoed Waddenzee. Het optimaliseren valt in dat geval onder de term ‘tourist gaze’, de toeristensector heeft invloed op de beleving (McNamara & Prideaux, 2011).

Onderzoeksprobleem

Het doel van deze bachelorscriptie is het onderzoeken van een mogelijke relatie tussen de activiteiten ondernomen door recreanten en de beleving ervaren door recreanten van het Waddeneiland Schiermonnikoog. Dit leidt tot de volgende onderzoeksvragen:

Hoofdvraag:

- *In welke mate bestaat er een relatie tussen de activiteiten ondernomen door recreanten op het Waddeneiland Schiermonnikoog, en de beleving ervaren door recreanten van het Waddeneiland Schiermonnikoog?*

Deelvragen:

- *Welke activiteiten worden ondernomen door recreanten op het Waddeneiland Schiermonnikoog?*
- *Hoe wordt het Waddeneiland Schiermonnikoog beleefd en ervaren door recreanten?*
- *Wat is beleving volgens wetenschappelijke literatuur en welke andere factoren spelen een rol?*

Opbouw van de scriptie

Deze bachelorscriptie bestaat uit een 'Theoretisch kader', gebaseerd op wetenschappelijke literatuur. Aan de hand van deze literatuur is een enquête opgesteld (instrument voor dataverzameling). De methode wordt beschreven in 'Methodologie' en de verzamelde gegevens van de enquêtes worden kwalitatief of kwantitatief geanalyseerd in 'Resultaten'. Met behulp van de drie deelvragen en het theoretisch kader zal de hoofdvraag worden beantwoord in de 'Conclusie'.

Theoretisch kader

Toerisme

Volgens Batman et al. (2019) bestaat toerisme uit drie onderdelen namelijk de recreant, de toeristische branche en het gebied (in dit onderzoek is Schiermonnikoog het gebied). In dit onderzoek wordt gefocust op ‘ecology-based’ toerisme, omdat het recreanten op Schiermonnikoog betreft. ‘Ecology-based’ toerisme gaat over de natuur, cultuur en historische waarden van het gebied en de balans tussen gebruik en bescherming van het gebied, en kan onderverdeeld worden in vier subcategorieën: ‘scientific/educational’, ‘nature-based’, ‘cultural’ en ‘activity’ zie tabel 1. In de ‘ecology-based’ activiteiten zijn de eigenschappen van het gebied, de verlangens en de vraag van recreanten belangrijke factoren (ibid.).

Tabel 1. Soorten 'ecology-based' toerisme (Batman et al. 2019, p.166).

“Scientific/Educational Tourism	Botanical Tourism, exploring geomorphological formations, wildlife observation, bird observation, etc.
Nature-Based Tourism	Nature Tourism, Rural Tourism, High plateau Tourism, Agricultural Tourism, Village Tourism, and Ecotourism etc.
Cultural Tourism	Religious tourism, festivals, historical tours, cultural tours, etc.
Activity Tourism	Nature walk, waterbased activities, speleological tourism, mountaineering, adventure sports, particular interests and hobbies, etc.”

Op Schiermonnikoog komen alle vier de subcategorieën van ‘ecology-based’ toerisme in meer of mindere mate voor (VVV Schiermonnikoog, 2019). Schiermonnikoog staat bekend om z’n natuurschoon (Schroor, 2018), dat vooral in verband kan worden gebracht met ‘nature-based’ toerisme. “In nature-based tourism, landscape areas and areas with landscape diversity are of great importance” (Suryawanshi, 2014, in Batman et al., 2019, p.166). Maar ook vogels kijken (‘scientific/educational’), en wandelen (‘activity’) zijn veel voorkomende activiteiten op Schiermonnikoog (figuur 6).

McNamara & Prideaux (2011) benoemen het begrip ‘tourist gaze’, waarbij het gaat over de invloed die de toeristensector heeft op de beleving van de omgeving. Schiermonnikoog wordt door het Nationaal Park en het VVV aangeprezen om de natuur, buiten activiteiten en als donkerste plek van Nederland (Nationaal Park Schiermonnikoog, 2019; VVV Schiermonnikoog, 2019). Daarnaast wordt de UNESCO-status ook gebruikt als promotie voor het eiland (ibid.).

Emotie

Recreanten reizen met als doel geroerd te worden door de bestemming (Rahmani et al., 2018). Hierbij is de bestemming de stimulus; dit roept een emotionele reactie op ('basic emotions') dit leidt tot 'meaning-making' (Plutchik, 1980; Osgood et al., 1957, in Rahmani et al., 2018). De normen die door de bezoekers worden gehecht aan activiteiten zijn per individu verschillend. Dit houdt in, dat ze kunnen worden beïnvloed door sociale variabelen van het individu. Resultierend in normen van individuen die veranderlijk kunnen zijn (Dorwart et al., 2010). Net als normen zijn belevingen ook niet statisch, naarmate de tijd vordert verandert de beleving (Den Breejen, 2007). De beleving is gebaseerd op de huidige situatie en de herinneringen van voorgaande situaties (ibid.).

'Mentalistic states' zoals gebruikt in Stewart (1998) is het resultaat van belevingen die gelinkt zijn aan de natuurlijke omgeving. Deze belevingen komen tot stand uit een interactie tussen recreant en omgeving (Chhetri et al., 2004; Lee & Shafer, 2002). Zwiers et al. (2016) noemen dit ook wel 'people-place relationship'. Volgens Li (2000) is er een effect van geografisch bewustzijn op de beleving. Dit is de resultante van een relatie die in de hersenen wordt gelegd tussen mensen en plaatsen (locaties). Om te begrijpen hoe menselijke interactie, betrokkenheid en relaties tot stand komen bij een bepaald landschap zijn emotie en gevoel essentieel (Russel & Snodgrass, 1987). Voor het in kaart brengen van het beleefde landschap (in 'nature-based' toerisme) is het van belang om zowel recreanten als het gebied te onderzoeken en de link tussen beide te leggen (Chhetri, 2015). Voor het interpreteren van de door de respondenten waargenomen elementen van een locatie is het van belang te begrijpen welke elementen worden beleefd en welke elementen worden begrepen (en kunnen worden geplaatst) (ibid.).

Place attachment

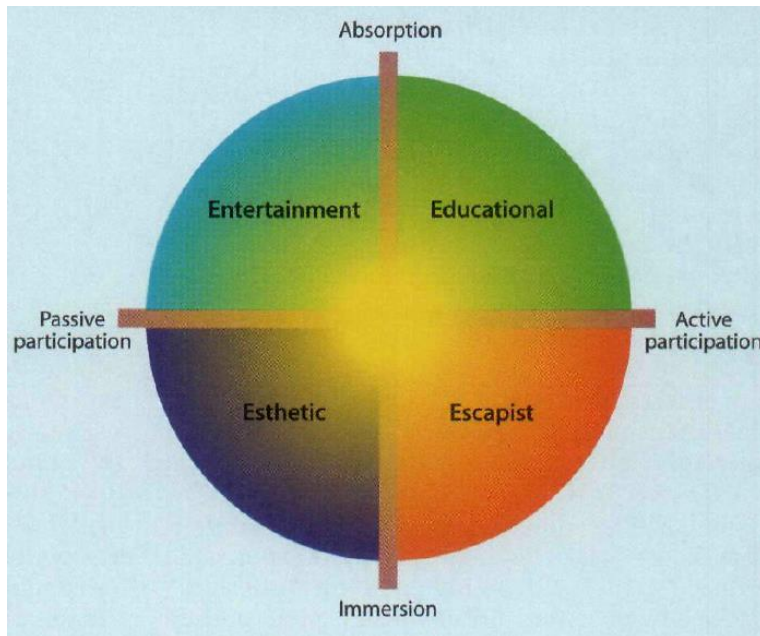
Voor 'place attachment' bestaan verschillende definities. De definitie die gebruikt wordt in dit onderzoek is: de emotionele verbinding die een individu heeft met een bepaalde locatie (Loureiro, 2014). 'Place attachment' bestaat uit twee componenten: 'place identity' en 'place dependence'. Bij 'place identity' gaat het om de 'symbolic attachment' met een locatie, bijvoorbeeld een emotie of herinnering bij de locatie. Voor 'place dependence' geldt een 'functional attachment', in het geval van Schiermonnikoog bijvoorbeeld het hebben van een vakantiehuisje op het eiland of een familiebezoek (ibid.).

Volgens Zwiers et al. (2016) bevat 'place attachment' een tegenstrijdig element, namelijk aan de ene kant het willen behouden van de huidige situatie: 'stability-oriented' en aan de andere kant het willen verbeteren van de huidige situatie: 'change-oriented'. 'stability-oriented' gaat hand in hand met emotie, waar 'change-oriented' het toestaat om mee te veranderen met de omgeving. Verder wordt onderscheidt gemaakt tussen drie aspecten: 'social', 'personal' en 'environmental' (ibid.). In het geval van een bezoek aan Schiermonnikoog kunnen zowel 'social', 'personal' als 'environmental' voorkomen als 'place attachment'.

Beleving

Pine & Gilmore (1998) verdelen beleving in vier categorieën zoals te zien in figuur 4. De categorisering vindt plaats aan de hand van onderscheidt in actieve of passieve deelname. Ook wordt onderscheidt gemaakt tussen alleen enkel absorberen of onderdompelen tijdens de deelname. Beleving bestaat dus uit de mate van deelname en de soort van deelname (ibid.).

Figuur 4. The four realms of an experience (Pine & Gilmore, 1998).

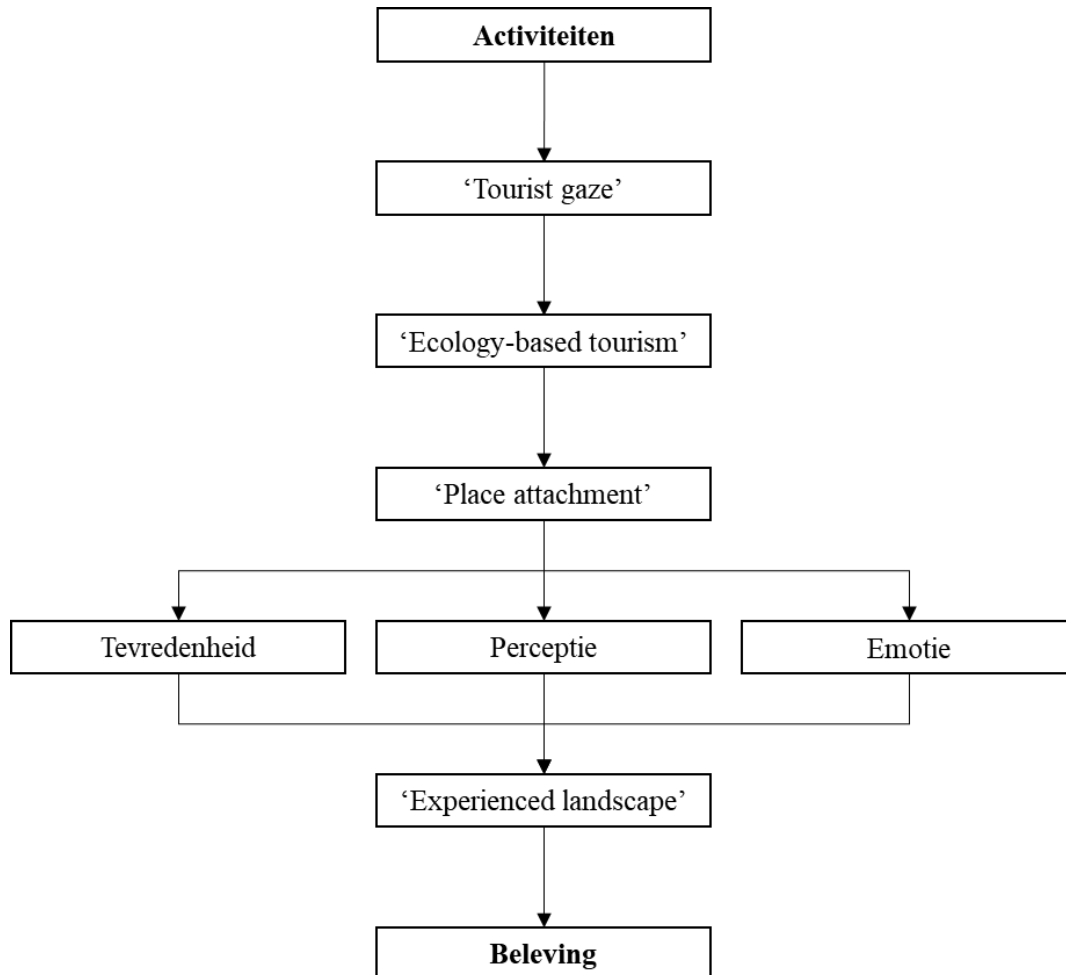
Dorwart et al. (2010) introduceren een model voor de beleving van natuurgerichte recreatie. In dit model staan perceptie, voorkeur en tevredenheid van de bezoeker centraal. Deze drie factoren resulteren in beleving. Perceptie draait in deze context om zowel de elementen, volgorde en omgeving. Voorkeur is gebaseerd op persoonlijke motivatie wat resulteert in een categorisatie. Tevredenheid gaat over de verwachtingen en of aan deze verwachting is voldaan. Opvallend aan dit onderzoek is dat een positief element bijdraagt aan de algehele positieve beleving, waar een negatief element geen negatief effect heeft op de algehele beleving (ibid.). Volgens Scolozzi et al. (2015) is de aantrekkelijkheid van een landschap onder andere afhankelijk van subjectieve percepties en verwachtingen. Wanneer een gebied als minder aantrekkelijk wordt ervaren, betekent dit niet persé dat het gebied achteruit is gegaan. De interesse van het publiek kan veranderen. Priskin (2003, in Dorwart et al., 2010) is van mening dat perceptie wordt beïnvloed door geslacht, leeftijd en het opleidingsniveau. Dorwart et al. (2010) geven aan dat de beleving van activiteiten in de buitenlucht afhankelijk is van zowel perceptuele als interpretatieve processen. Rahmani et al. (2018) omschrijft perceptie in drie stappen: “(1) stimulus exposure and sensing; (2) affective reactions as reconstructions of these stimuli in mental representation; (3) meaning-making or interpretation of these reconstruction” (ibid., p.193). Rahmani et al. (2018) stellen dat beleving kan worden gedefinieerd door middel van potentie, activiteit en evaluatie.

Hull & Stewart (1995, in Chhetri et al., 2004) beschrijven het begrip ‘beleefd landschap’. Dit begrip maakt gebruik van drie factoren: eigenschappen van het landschap, de volgorde van beleving van de eigenschappen, en de gevoelens die de aanraking met de verschillende eigenschappen van het landschap oproepen. Volgens Volo (2009) is de volgorde van beleving

als volgt: occurrence, energy, senses, perception, brain, cognition, experience. Hierbij komen verschillende elementen samen, leidend tot de beleving. Beleefd landschap kan teruggekoppeld worden aan het feit dat Schiermonnikoog bekend staat om z'n natuurschoon (Schroor, 2018).

Conceptueel model

Het conceptueel model zoals weergegeven in figuur 5 zal getest worden aan de hand van de onderzoeksvragen. De onderzoeksvragen zullen beantwoord worden door middel van gegevens uit de enquêtes en ‘mental maps’, zie ‘Methodologie’.

Figuur 5. Conceptueel model met de relatie tussen concepten (Buiskool, 2019).

Hypothese

De verwachting is dat de ondernomen activiteiten van invloed zijn op de beleving van recreanten op Schiermonnikoog.

De richting van dit verband is gebaseerd op het model van Dorwart et al. (2010) waar perceptie, voorkeur en tevredenheid resulteren in beleving. Ook Hull & Stewart (1995, in Chhetri et al., 2004) onderbouwen de richting van dit verband met de definitie van ‘beleefd landschap’. In beide gevallen zijn activiteiten en de bijbehorende emoties een onderdeel van de beleving.

Methodologie

Instrument voor dataverzameling

Dit onderzoek heeft als locatie Schiermonnikoog. Dit Waddeneiland heeft de meeste dagrecreanten van de vijf Nederlandse Waddeneilanden (Schroor, 2018). Beleving is gebaseerd op de huidige situatie en de herinneringen van voorgaande situaties (Den Breejen, 2007). De dataverzameling van dit onderzoek heeft plaatsgevonden op de veerdam van Schiermonnikoog, de veerboot terug naar het vasteland is de afsluiting van het bezoek aan Schiermonnikoog. Ook wordt in de enquête gevraagd naar het aantal keren dat de recreanten al op Schiermonnikoog is geweest.

In dit onderzoek worden kwantitatieve en kwalitatieve methoden gebruikt. “Survey research is a tool for gathering information about people’s lives that is not available from published sources” (Clifford et al. 2016, p. 130). Aan de hand van enquêtes worden activiteiten en belevingen van respondenten omgezet naar statistische gegevens. Aan respondenten is gevraagd om een ‘mental map’ van Schiermonnikoog te tekenen. Op deze manier is de beleving van Schiermonnikoog visueel in beeld gebracht. De restricties die worden opgelegd bij het afnemen van een enquête kunnen worden verholpen door het gebruiken van ‘mental mapping’, zo komen de belevingen, voorkeuren, verlangens en kennis naar voren zonder beïnvloeding door middel van vooringenomenheid door de onderzoeker (Lee et al., 2018). “Mental maps have been successfully applied in the field of environmental psychology as the method enables a deeper understanding of the people-place relationship” (Zwiers et al. 2016, p.288). In dit onderzoek is gebruikt gemaakt van mental maps, om de interactie tussen de respondenten en het beleefde landschap weer te geven. Een mental map is volledig gebaseerd op persoonlijke ervaring, en zal om deze reden een selectieve weergave zijn van de realiteit (Kitchin, 1994, in Boğaç, 2009). Deze selectieve weergave is voor de respondent, de realiteit. Het gebruik van mental maps moet helpen bij het begrijpen van de beleving van de respondenten en het ‘place attachment’ met Schiermonnikoog (Boğaç, 2009).

In literatuur worden de mental maps met behulp van gis geanalyseerd. Hierdoor ontstaan kwantitatieve gegevens. Echter het doel van het gebruik van mental maps is in dit geval het verzamelen van kwalitatieve gegevens. Om die reden is gekozen om geen gebruik te maken van gis voor de analyse van mental maps. De enquête is te vinden in bijlage 1.

De doelgroep omvat recreanten van Schiermonnikoog die in staat zijn een Nederlandstalige enquête in te vullen. De gegevens worden verzameld op de veerdam van Schiermonnikoog. Beide onderdelen van de dataverzameling vinden plaats na het bezoeken van Schiermonnikoog (‘post hoc evaluation’). Hierdoor wordt er geen gebruik gemaakt van de ‘experience sampling method’ (ESM) welke op locatie om de beleving vraagt. De methode van data verzamelen na het bezoek is de meest gebruikte voor onderzoek naar beleving van recreanten (Shoval et al., 2017).

Verantwoording enquêtevragen

Voor de beschrijvende statistiek worden vraag 1 t/m 7, 9, 12 en 14 gebruikt. De deelvraag over activiteiten wordt beantwoord met vraag 10. De top 10 activiteiten van Schroor (2018) zoals weergegeven in figuur 6 is gebruikt voor het opstellen van de antwoordmogelijkheden van vraag 10, waarbij rekening is gehouden met de weersomstandigheden de maanden april en begin mei, hierdoor vallen activiteiten zoals zwemmen en barbecueën af. Voor het beantwoorden van de deelvraag over beleving en ervaring worden gebruikt vraag 16 en 17. Vraag 17 wordt afgenomen in de vorm van een mental map.

1. Wandelen   2. Zitten, spelen, zonnen   3. In de natuur   4. Op terras of in café zitten   5. Fietsen   6. Zwemmen   7. Picknick, barbecue   8. Spelen en ravotten   9. Wandelen met de hond   10. Dieren kijken

Figuur 6. De top 10 activiteiten Nederlanders op de Wadden (Schroor 2018).

Dataverzameling

Voor het verzamelen van gegevens is gebruik gemaakt van een papieren enquête. Met 16 vragen en één tekenopdracht (zie bijlage 1).

Het eerste meetmoment waarop enquêtes zijn afgenomen is op zaterdag 13 april 2019. Hierbij is geënquêteerd voor het vertrek van de 13:30, 16:30 en 19:30 uur veerboot naar Lauwersoog. In totaal zijn 85 enquêtes ingevuld, hier vallen ook enquêtes met één of meerdere niet ingevulde (of niet leesbare) antwoorden onder. Deze enquêtes kunnen wel gebruikt worden in de statistische analyse. Van de 85 enquêtes hebben 65 respondenten de mental map ingevuld.

Het tweede meetmoment is zondag 5 mei 2019, Bevrijdingsdag voor het vertrek van de 16:30 uur veerboot. Dit was de laatste dag van de Meivakantie. Dit heeft 100 enquêtes opgeleverd. Voor het tweede meetmoment is besloten om de mental map (vraag 17) weg te laten om de volgende redenen

- De 65 ingevulde mental maps van het eerste meetmoment zijn voldoende voor een kwalitatieve analyse van de beleving van Schiermonnikoog.
- Naar aanleiding van het eerste meetmoment bleek dat vraag 17 relatief veel tijd kostte, het ging bij het tweede meetmoment om gegevens te verzamelen om in SPSS te kunnen verwerken (kwantitatief).
- Naar aanleiding van de verwerking van de gegevens van het eerste meetmoment bleek dat er meer kwantitatieve gegevens nodig waren.

De weersomstandigheden kunnen invloed hebben gehad op de ondernomen activiteiten en beleving. Echter, de weersomstandigheden van de twee meetmomenten zijn vergelijkbaar. Aangezien het weer invloed heeft gehad op alle respondenten, heeft dit geen negatief effect op de kwaliteit van de verzamelde gegevens.

Tabel 2. Weersomstandigheden tijdens de meetmomenten.

	Zaterdag 13 april 2019	Zondag 5 mei 2019
Windkracht (Beaufort)	6	4-5
Bewolking/neerslag	Winterse buien	Overwegend bewolkt, af en toe zon, af en toe een bui
Temperatuur (graden Celsius)	Tussen de 0 en 5	Tussen de 10 en 15

Dataverwerking

Om sturing in de antwoorden te voorkomen is bewust gekozen om van vraag 16 een open vraag te maken. De gegeven antwoorden zijn onderverdeeld in categorieën voor de statistische analyse (zie tabel 3 en 4).

Tabel 3. Categorisering antwoorden vraag 16 "Hoe heeft u Schiermonnikoog beleefd?"

Uitwaaien/weer	Ruim/puur	Mooi/prachtig	Leuk/geweldig
Koud	Ongerept	Mooi	Fantastisch
Uitwaaien	Ruimte	Prachtig	Fijn
Lente	Onbegrensd		Leuk
Sneeuw	Schoon		Geweldig
Zon	Landschap		Heerlijk
Regen	Weids		Zalig
Wind	Stilte		Gelukkig
Frisse lucht			Genoten

Tabel 4. Vervolg tabel 3.

Pittoresk/gezellig	Sportief	Rust/ontspannen	Natuur/dieren
Pittoresk	Fietsen	Rust	Groen
Gezellig	Actief	Ontspannen	Duinen
Quality time	Sportief	Onthaasten	Strand
Gastvrij	Blowkarten	Bijkomen	Natuur
Familie	Wadlopen	Gemoedelijk	Vogels
Klein	Buitenspelen	Vertrouwd	Zee
Thuiskomen	Ondernemend	Relaxed	
Schattig			

Met behulp van SPSS is een logistische regressie uitgevoerd, waarbij per belevingscategorie is gekeken naar een verband met de ondernomen activiteiten. Deze resultaten zullen helpen met het beantwoorden van de hoofdvraag. Ook is gekeken naar de relatie van andere variabelen en de invloed daarvan op de beleving van Schiermonnikoog zoals ingevuld door de respondenten. De keuze voor logistische regressie komt voort uit het feit dat zowel de afhankelijk (beleving) als onafhankelijke (activiteit) variabele dummies zijn.

De mate van verband tussen de ondernomen activiteit en beleving zal bepaald worden aan de hand van een percentage significante ($p < 0.05$) verbanden (zie figuur 7).

$$\text{mate van verband (in \%)} = \left(\frac{\text{aantal significante verbanden}}{\text{aantal geteste verbanden}} \right) \times 100$$

Figuur 7. Percentage mate van verband activiteit en beleving.

In figuur 8 is de syntax voor de logistische regressie in SPSS weergegeven. Deze syntax is herhaald voor elke beleving, zoals weergegeven in tabel 3 en 4.

```
LOGISTIC REGRESSION VARIABLES natuurdieren

/METHOD=ENTER activiteitwandelen activiteitfietsen activiteitbalgexpres
activiteitexcursie activiteitbezoekerscentrum activiteitalgemeneontspanning
activiteiterrascafe activiteitlandschapbekijken activiteitfilmenfotograferen
activiteitvogelskijken activiteitstrandbezoeken activiteitwadlopen activiteitblowkarten
activiteitmuseum activiteitspeurtocht activiteitonderhoud

/CRITERIA=PIN(.05) POUT(.10) ITERATE(20) CUT(.5).
```

Figuur 8. Syntax logistische regressie - activiteiten en beleving.

Voor de verwerking van de mental maps is gebruik gemaakt van mental maps met illustraties en/of woorden die gelinkt zijn aan een bepaalde locatie binnen de omtrek van Schiermonnikoog (of buiten waar relevant). Dit houdt in dat mental maps met alleen tekst, kruisjes of lijnen niet worden meegenomen in de analyse.

Zwakke punten enquête

In de dataverwerking is vraag 8 niet meegenomen, omdat deze vraag vooral bedoeld was om de respondenten aan het denken te zetten voor vraag 9.

In de statistische analyses zijn vraag 11, 13 en 15 niet meegenomen. Deze vragen gaan over de invloed van onafhankelijke variabelen op activiteiten of beleving en kunnen nauwkeuriger beantwoord kunnen worden aan de hand van een logistische regressie in SPSS. Zo wordt bekeken welke factoren invloed op elkaar hebben in plaats van wat de respondenten denken dat invloed heeft gehad. Voor vervolgonderzoek zou gekeken kunnen worden of er overeenkomsten zijn tussen wat de respondenten denken dat invloed heeft gehad en wat volgens de statistische analyse invloed heeft gehad. Dit is voor deze bachelorscriptie niet interessant, omdat dit vooral ingaat op de betrouwbaarheid van de inschatting die respondenten maken over de invloed van onafhankelijke variabelen op afhankelijke variabelen. In plaats van het beantwoorden van de hoofd- en deelvragen.

Ondanks het vele aanpassen en uittesten van vraag 17 was deze vraag voor een aantal respondenten niet duidelijk genoeg. Dit is de reden om van de 70 ingevulde mental maps een klein aantal te gebruiken voor analyse.

Tijdens het eerste meetmoment is de enquête ingevuld door 19 respondenten die deel uitmaakten van een groep van 50 leden van een historische vereniging. De historische vereniging had een jaarvergadering met bijbehorend dagprogramma op Schiermonnikoog. Dit is gebleken uit korte gesprekjes met de respondenten en de geschreven teksten op de enquêtes. De verwachting was dat deze respondenten bij activiteiten en vervoer hetzelfde zouden invullen. Deze verwachting is niet uitgekomen, ondanks dat deze respondenten als groep activiteiten hebben uitgevoerd en zich als groep hebben verplaatst. Dit laat zien dat er met het zelf in laten vullen van de enquêtes een zwakte in de onderzoeksmethode ontstaat.

Ethische overwegingen

In dit onderzoek zijn de ethische overwegingen wat betreft de omgang met de verzamelde gegevens van belang. Ook het soort gegevens waar om gevraagd wordt in de enquête is van belang voor ethische overwegingen.

In de enquête is bewust gekozen om niet te vragen naar het inkomen in verband met privacy. Door de enquête op papier af te nemen hebben de respondenten zelf de keuze om een vraag open te laten wanneer een respondent besluit dat hij/zij deze informatie niet wil delen.

De inleiding van de enquête is weergegeven in figuur 9. Deze tekst is opgesteld aan de hand van Punch (2014) en Clifford et al. (2016).

Mijn naam is Anniek Buiskool; ik ben momenteel bezig met het schrijven van mijn bachelorscriptie voor de studie Technische Planologie aan de Rijksuniversiteit Groningen. In mijn scriptie doe ik onderzoek naar de relatie tussen activiteiten ondernomen door recreanten en de beleving van Schiermonnikoog. De gegevens worden anoniem verwerkt en niet voor andere doeleinden gebruikt. De enquête bestaat uit 17 vragen.

Figuur 9. Vermelding van redenen voor enquêteren en de manier waarop met de verzamelde gegevens zal worden omgegaan. Dit stuk tekst staat vermeld boven aan de gebruikte enquête, zoals te zien is in bijlage 1.

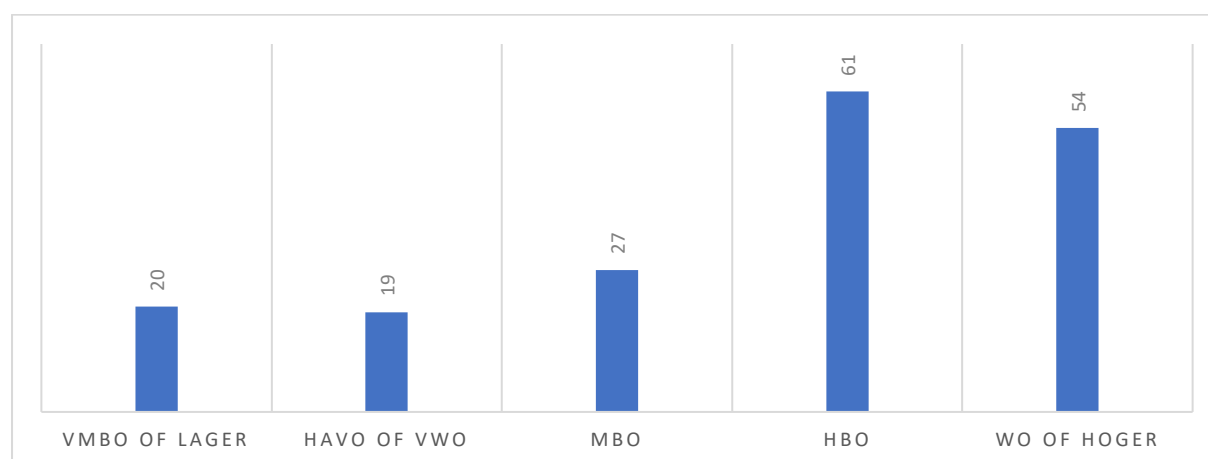

Resultaten

Enquêtes

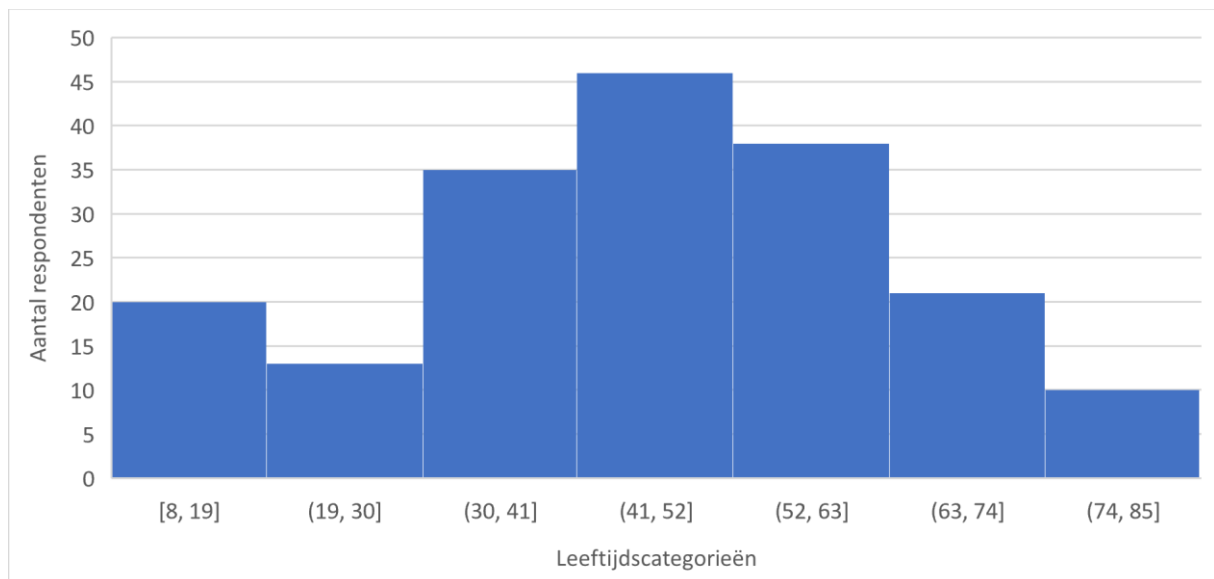
Algemeen

De steekproef omvat 185 respondenten: 93 mannen en 92 vrouwen. Het opleidingsniveau (weergegeven in figuur 10) is bovengemiddeld in vergelijking met Nederlands gemiddelde. “*In Nederland heeft bijna 40 procent van de 15- tot 75-jarigen een havo- of vwo-diploma of een afgeronde mbo-opleiding op niveau 2, 3 of 4.*” (CBS, 2019). Tijdens het tweede meetmoment was een relatief hoog aantal respondenten in de categorie ‘vmbo of lager’ en ‘havo of vwo’ (onder andere volwassen respondenten zonder vervolgopleiding). Als wordt gekeken naar het percentage van de respondenten met een mbo-opleiding of lager komt de volgende som: $(20 + 19 + 27) \div (185 - 4) = 0.3646$. Dit resulteert in 36.46% van de respondenten uit de steekproef met een afgeronde mbo-opleiding of lager. Echter, om de steekproef te vergelijken met het percentage gegeven door het CBS moet alleen gekeken worden naar havo- of vwo-diploma of een afgeronde mbo-opleiding. Dit resulteert in de volgende som: $(19 + 27) \div (185 - 4) = 0.2541$. De steekproef bevat 25.41% in de groep havo- of vwo-diploma of een afgeronde mbo-opleiding ten opzichte van bijna 40% voor Nederlands gemiddelde. Dit laat zien dat het opleidingsniveau van de steekproef bovengemiddeld is voor Nederland.

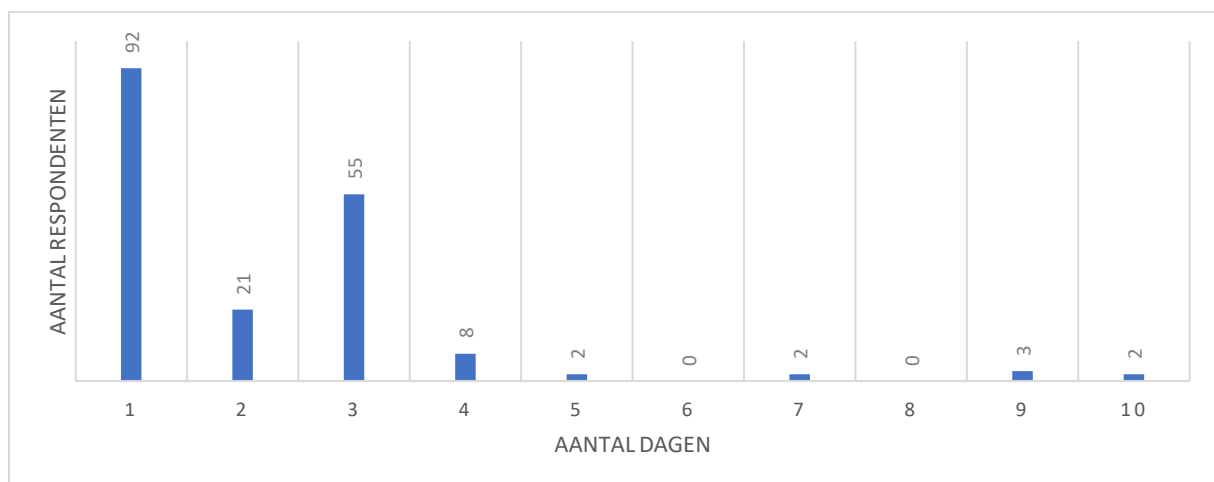
Figuur 10. Opleidingsniveau respondenten (4 missing values).

Figuur 11 laat zien dat de respondenten verdeeld zijn over de verschillende leeftijdscategorieën. Het relatief hoge aantal respondenten in de laagste categorie (8-19 jaar) is te verklaren door onder andere de Meivakantie.

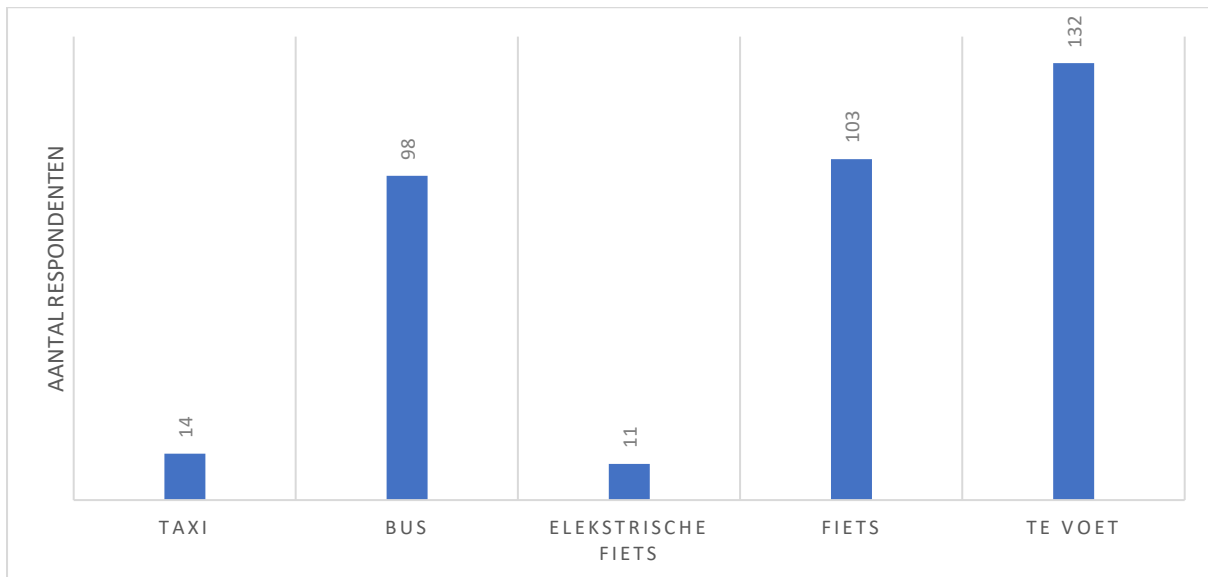
Figuur 11. Leeftijden respondenten.

Schiermonnikoog heeft het hoogst aantal dagrecreanten van de Nederlandse Waddeneilanden (Schroor, 2018). In figuur 12 is te zien gaat het 92 respondenten dagrecreant zijn (50%). De andere 50% heeft minstens 1 nacht doorgebracht op Schiermonnikoog. De verwachting was dat het percentage dagrecreanten hoger zou zijn dan het percentage overnachters. De Meivakantie kan hier een verklaring voor zijn; een schoolvakantie waar gezinnen (met kinderen) een paar nachten van huis gaan.

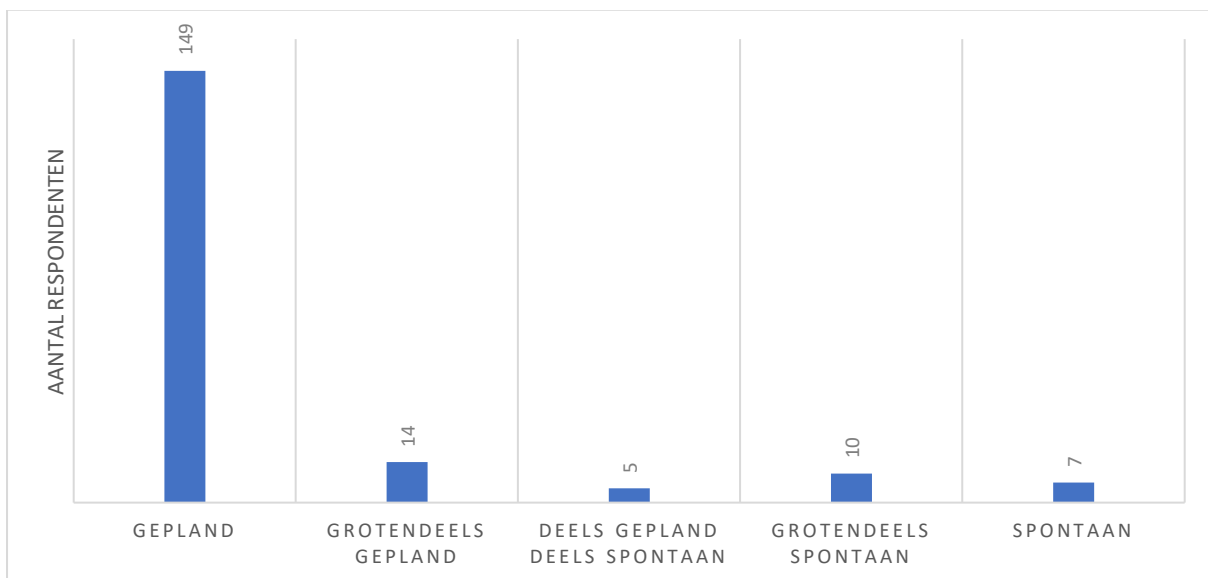
Figuur 12. Lengte van het bezoek aan Schiermonnikoog (in dagen).

Schiermonnikoog is een autoluw eiland (Gemeente Schiermonnikoog, 2019). De meeste mensen verplaatsen zich over het eiland met behulp van het openbaar vervoer of de fiets. Te voet is het meest gebruikte wijze van verplaatsing, al is dit officieel geen vervoersmiddel, zie figuur 13.

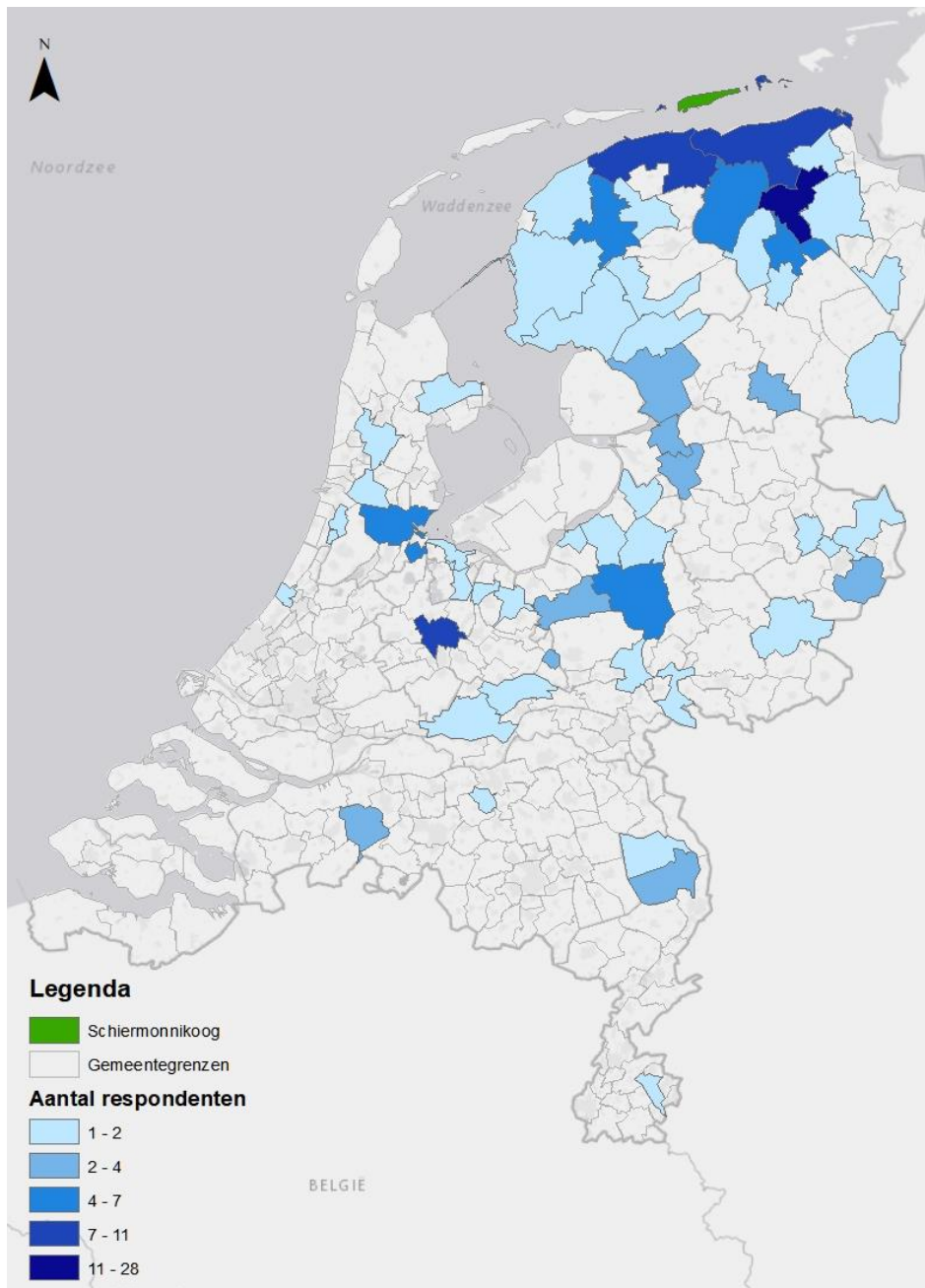
Figuur 13. Vervoersmiddelen gebruikt tijdens het bezoek aan Schiermonnikoog.

Het grootste deel van de respondenten had het bezoek aan Schiermonnikoog gepland zie figuur 14. Dit is opvallend omdat Schiermonnikoog bekend staat om de vele dagjesmensen (Schroor, 2018). De verwachting was dat de dagjesmensen een spontaan bezoek brachten aan Schiermonnikoog. Het resultaat is te verklaren door het koude weer tijdens het eerste meetmoment en de meivakantie tijdens het tweede meetmoment.

Figuur 14. Was het bezoek spontaan of gepland.

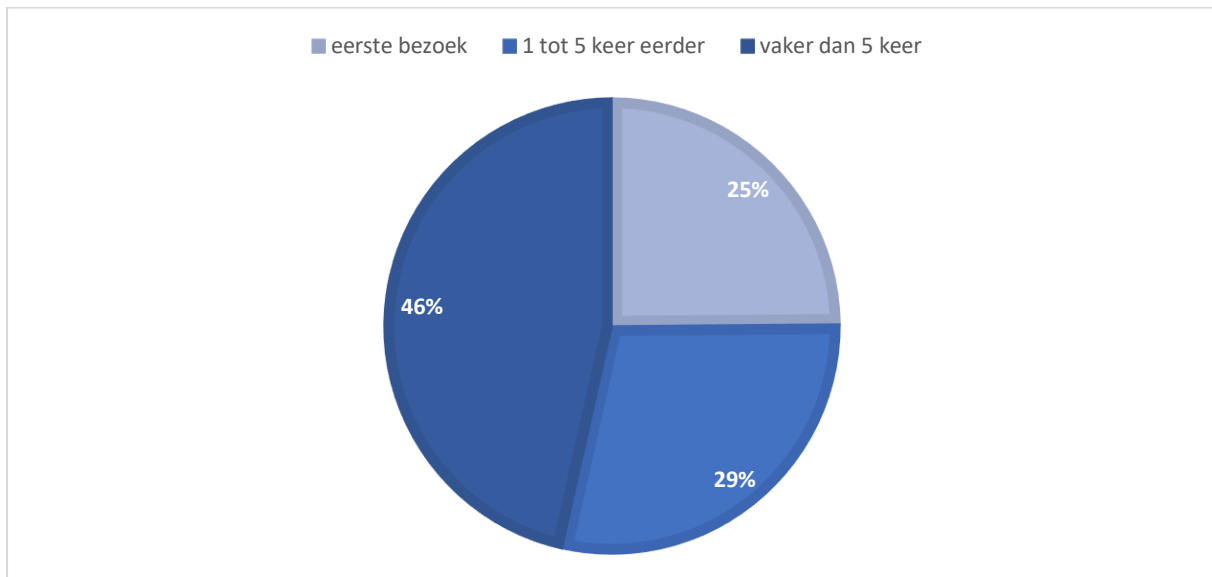
De verdeling van woonplaatsen in Nederland van respondenten is per gemeente weergegeven op de kaart (figuur 15). Bij twee respondenten is de woonplaats niet ingevuld. 8 respondenten wonen niet in Nederland en zijn om die reden niet meegenomen (6 woonachtig in België, 1 in Duitsland en 1 in Schotland).

Figuur 15. Kaart van Nederland met aantal respondenten per gemeente (Buiskool, 2019).

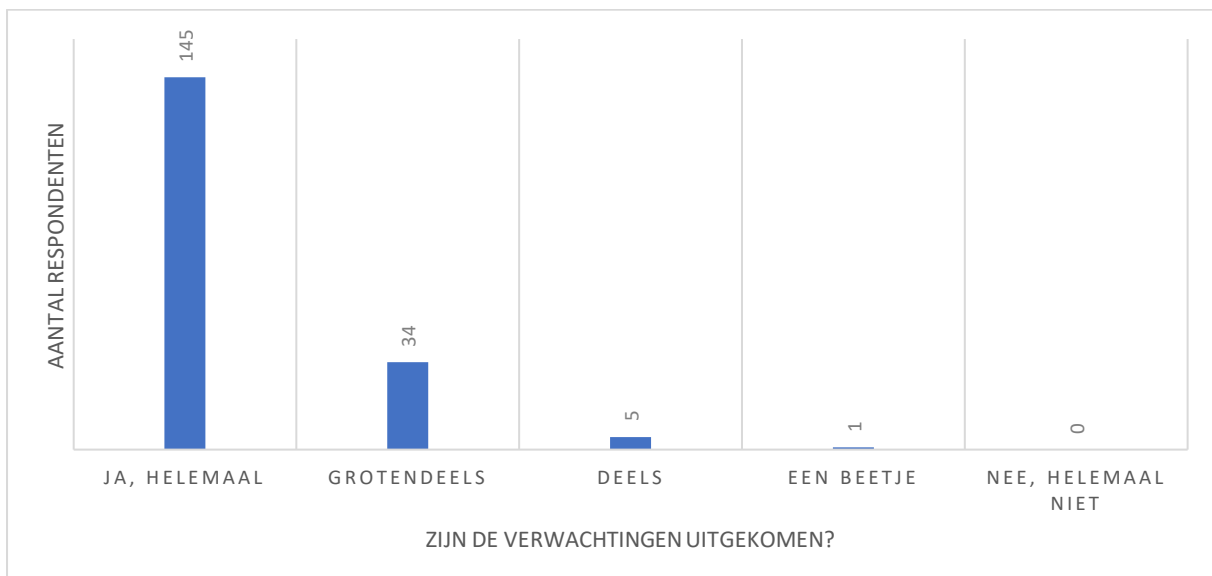
De meeste respondenten zijn afkomstig uit de provincies Groningen en Friesland, met name de kustgemeenten. In bijlage 4 staat een tabel met de woonplaatsen en het bijbehorende aantal respondenten dat woonachtig is in de desbetreffende woonplaats.

Hoe vaak de respondenten op Schiermonnikoog zijn geweest is weergegeven in figuur 16. Ongeveer de helft, 86 van de 185 respondenten is al vaker dan 5 keer op Schiermonnikoog geweest. Voor 46 respondenten (25%) was dit het eerste bezoek aan Schiermonnikoog.

Figuur 16. Aantal keren dat respondenten Schiermonnikoog hebben bezocht.

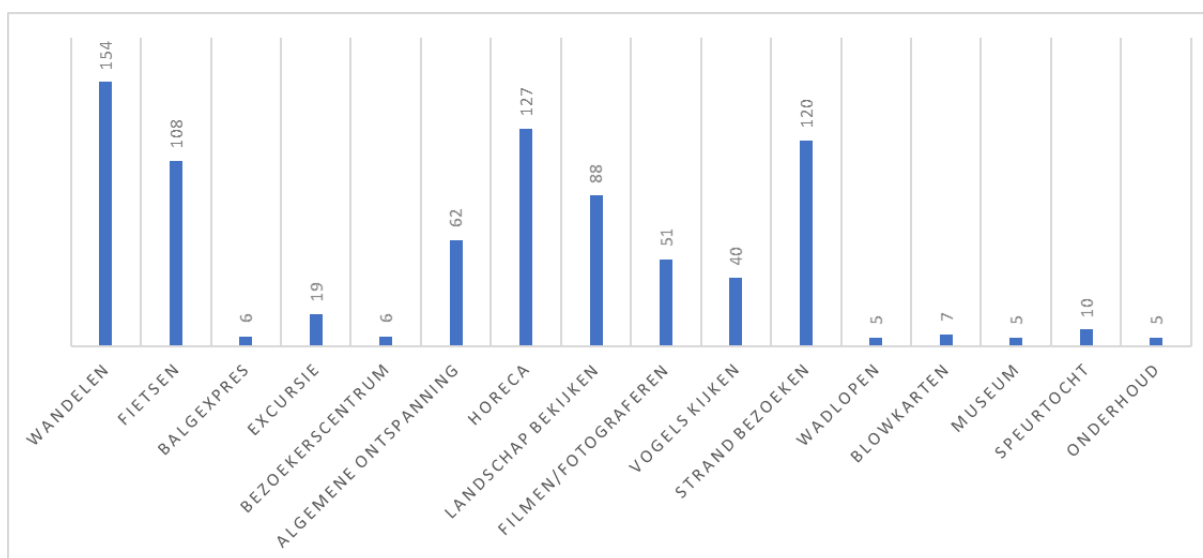
In het theoretisch kader is een model voor de beleving van natuurgerichte recreatie van Dorwart et al. (2010) besproken. Eén van de drie factoren die volgens dat model resulteert in beleving is tevredenheid waarbij het gaat over de verwachtingen en of er aan deze verwachting is voldaan (ibid.). In figuur 17 is duidelijk te zien dat het merendeel van de respondenten al zijn verwachtingen van Schiermonnikoog heeft zien uitkomen. Hieruit kan volgens het model van Dorwart et al. (2010) afgeleid worden dat de respondenten tevreden zijn.

Figuur 17. Uitkomsten van verwachtingen van de respondenten.

Activiteiten

In de afgenomen enquête staan de activiteiten: wandelen, fietsen, huifkartocht, balgexpres, excursie, bezoekerscentrum, algemene ontspanning, horeca, landschap bekijken, filmen/fotograferen, vogels kijken, strand bezoeken, wadlopen. Naast deze opties is er een ‘anders, namelijk ...’ mogelijkheid. Wanneer minimaal 5 mensen hierbij dezelfde activiteit hebben ingevuld, is dit opgenomen in de dataverwerking. Het gaat hier om de volgende categorieën: blowkarts (strandzeilen), museum, speurtocht, onderhoud. Geen van de respondenten heeft tijdens zijn bezoek deelgenomen aan een huifkartocht. Daarom is deze activiteit voor verdere dataverwerking buiten beschouwing gelaten. Figuur 18 laat het aantal respondenten per activiteit zien. De meest ondernomen activiteiten zijn: wandelen, horeca, strand bezoeken, fietsen, landschap bekijken, algemene ontspanning, vogels kijken en filmen/fotograferen.

Figuur 18. Activiteiten ondernomen door recreanten tijdens een bezoek aan Schiermonnikoog.

Zoals vermeld in het theoretisch kader is op Schiermonnikoog sprake van ‘ecology-based’ toerisme. In tabel 5 zijn de activiteiten onderverdeeld in de vier subcategorieën van ‘ecology-based’ toerisme: ‘scientific/educational’, ‘nature-based’, ‘cultural’, en ‘activity’. ‘Vogels kijken’ is gecategoriseerd onder ‘nature-based’, aangezien dit niet voor onderzoek is uitgevoerd.

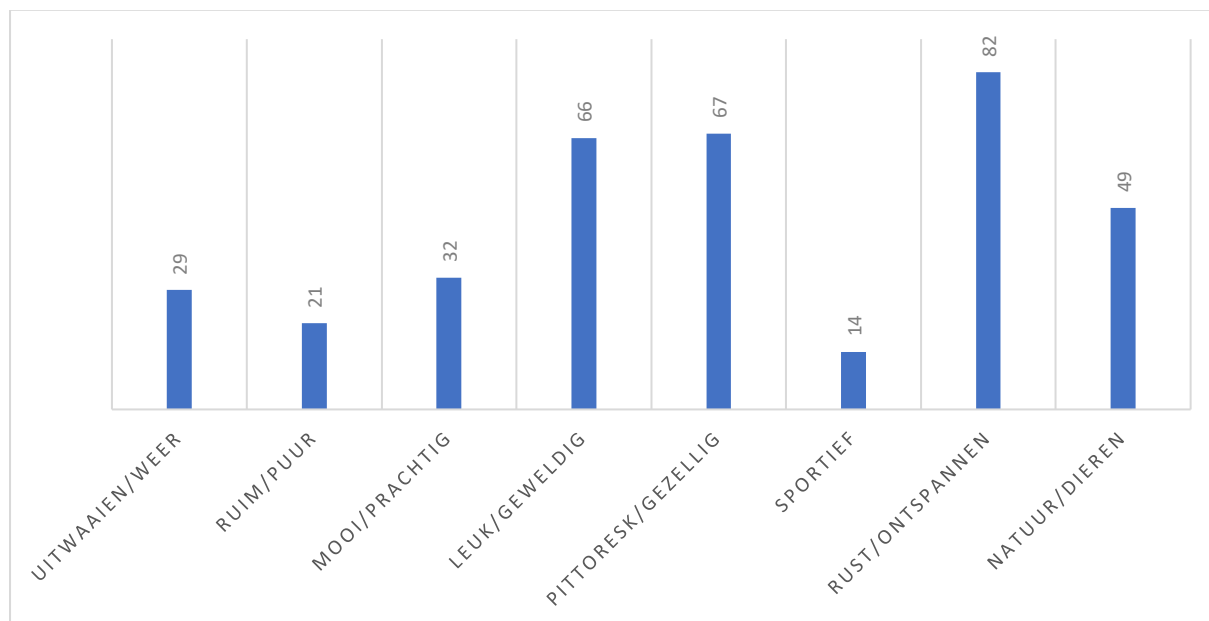
Tabel 5. Activiteiten onderverdeeld in de subcategorieën van ‘ecology-based’ toerisme.

Ecology-based toerisme	Activiteiten	Aantal respondenten	Percentage respondenten
Scientific / educational	Excursie, bezoekerscentrum, museum, balgexpres	36	4%
Nature-based	Landschap bekijken, filmen/fotograferen, vogels kijken, strand bezoeken	299	37%
Cultural	Algemene ontspanning, horeca	189	24%
Activity	Wandelen, fietsen, wadlopen, blowkarts, speurtocht, onderhoud	279	35%

Sommige activiteiten in tabel 5 zouden ook in een andere categorie passen. Wanneer de bovenstaande groepering van ‘ecology-based’ toerisme wordt aangehouden dan is de verdeling van activiteiten overtuigend ‘nature-based’ en ‘activity’, maar ook ‘cultural’ komt veel voor.

Beleving

De belevingen zijn onderverdeeld in de categorieën: uitwaaien/weer, ruim/puur, mooi/prachtig, leuk/geweldig, pittoresk/gezellig, sportief, rust/ontspannen, natuur/dieren. In figuur 19 is weergegeven welke belevingen zijn ingevuld door respondenten.

Figuur 19. Belevingen ondervonden door recreanten na een bezoek aan Schiermonnikoog.

Met een binaire logistische regressie in SPSS zijn in tabel 6, 7 en 8 de p-waarden weergegeven. De in donkergroen gemarkeerde waarden zijn significant ($p < 0.05$). Dit houdt in dat er een verband is tussen deze categorieën. De in lichtgroen gemarkeerde waarden zitten tussen de 0.05 en 0.10. Op basis van de volgorde waarin de activiteiten eerst zijn ondernomen en daarna de beleving is getest, gaat het hier om een causaal verband waar de onafhankelijke variabele activiteit de afhankelijke variabele beleving veroorzaakt.

Tabel 6. Resultaten tabel met p-waarden van de relatie tussen de afhankelijke variabele (beleving) en de onafhankelijke variabele (activiteiten).

	Wandelen	Fietsen	Balgexpres	Excursie	Bezoekerscentrum
Uitwaaien/weer	0.981	0.782	0.999	0.081	0.553
Ruim/puur	0.493	0.002	0.997	0.998	0.770
Mooi/prachtig	0.499	0.129	0.998	0.998	0.861
Leuk/geweldig	0.244	0.080	0.053	0.791	0.910
Pittoresk/gezellig	0.859	0.215	0.434	0.293	0.945
Sportief	0.905	0.025	0.999	0.761	0.999
Rust/ontspannen	0.339	0.758	0.132	0.179	0.510
Natuur/dieren	0.132	0.562	0.998	0.976	0.639

Tabel 7. Vervolg tabel 6.

	Algemene ontspanning	Horeca	Landschap bekijken	Filmen / fotograferen	Vogels kijken
Uitwaaien/weer	0.347	0.030	0.952	0.244	0.475
Ruim/puur	0.190	0.261	0.435	0.838	0.074
Mooi/prachtig	0.243	0.162	0.613	0.846	0.811
Leuk/geweldig	0.727	0.326	0.124	0.751	0.256
Pittoresk/gezellig	0.269	0.981	0.724	0.033	0.018
Sportief	0.128	0.134	0.061	0.128	0.308
Rust/ontspannen	0.895	0.319	0.453	0.743	0.048
Natuur/dieren	0.165	0.603	0.025	0.939	0.368

Tabel 8. Vervolg tabel 6 en 7.

	Strand bezoeken	Wadlopen	Blow-karten	Museum	Speurtocht	Onderhoud
Uitwaaien/weer	0.496	0.954	0.421	0.593	0.033	0.999
Ruim/puur	0.554	0.997	0.998	0.302	0.305	0.999
Mooi/prachtig	0.276	0.998	0.067	0.436	0.658	0.826
Leuk/geweldig	0.596	0.145	0.296	0.802	0.922	0.967
Pittoresk/gezellig	0.258	0.431	0.373	0.348	0.143	0.691
Sportief	0.334	0.300	0.466	0.975	0.952	0.999
Rust/ontspannen	0.351	0.662	0.717	0.885	0.127	0.581
Natuur/dieren	0.329	0.999	0.717	0.284	0.866	0.999

Bij 8 van de 128 relaties is een p-waarde onder de 0.05 uit de logistische regressie gekomen. $(8 \div 128) \times 100 = 6.25\%$ van de relaties is significant. Dit is een laag percentage om te zeggen dat activiteiten in het algemeen de beleving van de respondenten hebben veroorzaakt. Dit kan alleen gezegd worden over de in donkergroen gemarkeerde relaties. Veel verbanden liggen niet voor de hand, en resulteren in hoge p-waarden (bijvoorbeeld 'sportief' en 'museum'). 'Onderhoud' is niet een specifieke activiteit voor Schiermonnikoog, het is niet onverwacht dat dit geen verband heeft met beleving specifiek voor Schiermonnikoog. Wanneer deze niet voor de hand liggende combinaties uit de regressie worden gehaald, komt er een hoger percentage significante relaties uit.

In tabel 9 zijn de relaties tussen activiteiten en belevingen weergegeven. Een opvallende relatie is die tussen 'vogels kijken' en 'pittoresk/gezellig'. 'Vogels kijken' zou eerder verwacht worden bij de beleving 'natuur/dieren', aangezien vogels dieren zijn. De activiteit 'fietsen' heeft zowel een relatie met 'ruim/puur' als met 'sportief' deze combinatie is te verklaren door de locaties van de fietspaden op Schiermonnikoog. Het merendeel van de fietspaden is aan de noord- en oostkant van het dorp. De fietspaden ten noorden van het dorp gaan door de duinen. De fietspaden aan de oostkant liggen in een buitendijks kweldergebied. Hier gaan de fietspaden over slenken, en het landschap is weids (categorie 'ruim/puur'). Daarnaast is fietsen een activiteit waarbij lichamelijke beweging vereist is. Logischerwijs kan dit als 'sportief' worden beleefd. Ook de relatie tussen 'horeca', 'speurtocht' en de beleving 'uitwaaien/weer' is te verklaren vanuit lekker binnen zitten bij koud weer, of buiten op een terras bij mooi weer. En buiten zijn bij een speurtocht tijdens koud weer. De activiteit 'vogels kijken' en de beleving

‘rust/ontspannen’ hebben ook een aangetoond verband. Tijdens het vogelen wordt over het algemeen niet gesproken en wordt men onderdeel van de natuur. Dit kan dus voor een beleving van rust zorgen. De combinatie ‘landschap bekijken’ en ‘natuur/dieren’ is één die te verwachten is. Men geniet van het landschap, wat op Schiermonnikoog grotendeels bestaat uit natuur.

Tabel 9. Activiteiten en belevingen met een aangetoond verband.

Activiteiten	Beleving
Horeca en speurtocht	Uitwaaien/weer
Fietsen	Ruim/puur en sportief
Filmen/fotograferen en vogels kijken	Pittoresk/gezellig
Vogels kijken	Rust/ontspannen
Landschap bekijken	Natuur/dieren

In bijlage 3 zijn de p-waarden te vinden van de gegevens die verzameld zijn tijdens het eerste meetmoment. Bij 7 van de 128 relaties is een p-waarde onder de 0.05 uit de logistische regressie gekomen. $(7 \div 128) \times 100 = 5.47\%$ van de relaties is significant.

Onderstaande tabellen 10, 11 en 12 laten de p-waarden van een aantal andere onafhankelijke variabelen zien. SPSS geeft de volgende melding: “Due to redundancies, degrees of freedom have been reduced for one or more variables.”. Dit houdt in dat de variabelen ‘wo’ en ‘vaker dan 5 keer’ collineair zijn met andere variabelen die al zijn meegenomen, om deze reden zijn ze uit de statistische toets gehaald door SPSS.

Tabel 10. P-waarden van onafhankelijke variabelen in relatie met beleving.

	Geslacht	Leeftijd	Vmbo of lager	Havo of vwo	Mbo	Hbo	Wo
Uitwaaien/weer	0.088	0.309	0.166	0.998	0.721	0.126	-
Ruim/puur	0.207	0.179	0.337	0.998	0.418	0.097	-
Mooi/prachtig	0.312	0.967	0.653	0.357	0.690	0.882	-
Leuk/geweldig	0.022	0.728	0.109	0.104	0.705	0.592	-
Pittoresk/gezellig	0.571	0.003	0.088	0.983	0.137	0.424	-
Sportief	0.469	0.703	0.664	0.704	0.784	0.726	-
Rust/ontspannen	0.004	0.187	0.535	0.215	0.353	0.356	-
Natuur/dieren	0.135	0.577	0.091	0.040	0.531	0.155	-

Tabel 11. Vervolg tabel 10.

	Dagen bezocht	Grootte reisgezelschap	Taxi	Bus	Elektrische fiets	Fiets
Uitwaaien/weer	0.987	0.033	0.733	0.603	0.933	0.784
Ruim/puur	0.850	0.135	0.727	0.339	0.340	0.054
Mooi/prachtig	0.895	0.485	0.929	0.847	0.919	0.082
Leuk/geweldig	0.672	0.624	0.360	0.663	0.934	0.026
Pittoresk/gezellig	0.126	0.071	0.330	0.400	0.602	0.018
Sportief	0.108	0.669	0.999	0.514	0.044	0.043
Rust/ontspannen	0.452	0.564	0.438	0.788	0.199	0.536
Natuur/dieren	0.323	0.143	0.360	0.160	0.035	0.994

Tabel 12. Vervolg tabel 10 en 11.

	Te voet	Eerste bezoek	1 tot 5 keer eerder	Vaker dan 5 keer
Uitwaaien/weer	0.345	0.687	0.156	-
Ruim/puur	0.104	0.258	0.541	-
Mooi/prachtig	0.242	0.045	0.212	-
Leuk/geweldig	0.276	0.305	0.382	-
Pittoresk/gezellig	0.739	0.264	0.420	-
Sportief	0.450	0.890	0.947	-
Rust/ontspannen	0.827	0.309	0.799	-
Natuur/dieren	0.131	0.043	0.521	-

Een met logica te verklaren uitkomst uit deze tweede logistische regressie is de relatie tussen ‘eerste bezoek’ en ‘mooi/prachtig’. Mensen die voor het eerst op Schiermonnikoog komen zullen alles voor de eerste keer zien. Dingen zijn nog niet gewoon en zullen daardoor meer indruk achterlaten. Dit valt dan onder de beleving ‘mooi/prachtig’. Een andere logische te verklaren relatie is die tussen de vervoersmiddelen ‘elektrische fiets’ en ‘fiets’ en de beleving ‘sportief’, zoals ook is uitgelegd bij de relatie tussen de activiteit ‘fietsen’ en de beleving ‘sportief’. Opvallend is dat de variabele ‘geslacht’ twee keer significantie laat zien voor de belevingen ‘leuk/geweldig’ en ‘rust/ontspannen’. Aangezien de man vrouw verdeling 93 om 92 is (een gelijkere verdeling is niet mogelijk). In eerste instantie zou de verwachting zijn dat ‘havo/vwo’ voornamelijk mensen onder de 20 jaar bevat, en dat om deze reden ‘natuur/dieren’ is beleefd. Echter van de 19 mensen die ‘havo/vwo’ hebben ingevuld, zijn er 9 (ver) boven de 20 jaar, 9 onder de 20 jaar en 1 missing value. Binnen deze categorie speelt leeftijd dus ook geen rol. Een mogelijke verklaring voor de relatie tussen het vervoersmiddel ‘fiets’ en de beleving ‘pittoresk/gezellig’ kan zijn dat dit vervoersmiddel een mate van nostalgie opwekt. Een andere verklaring is het lang samen buiten zijn dat voor gezelligheid zorgt.

Tabel 13. Onafhankelijke variabelen die in relatie staan met beleving.

Onafhankelijke variabelen	Beleving
Grootte reisgezelschap	Uitwaaien/weer
Eerste bezoek	Mooi/prachtig
Geslacht en fiets	Leuk/geweldig
Leeftijd en fiets	Pittoresk/gezellig
Elektrische fiets en fiets	Sportief
Geslacht	Rust/ontspannen
Havo/vwo, elektrische fiets en eerste bezoek	Natuur/dieren

Mental maps

Algemeen

In totaal zijn van de 185 enquêtes 90 enquêtes uitgedeeld waarbij vraag 17 ook onderdeel van de enquête was (zie tabel 14). De 24 best bruikbare zijn uitgekozen voor een analyse. De keuze voor deze mental maps is gebaseerd op de volgende twee punten: locaties zijn gelinked met tekeningen of locaties zijn gelinked met tekst. De 24 mental maps die worden gebruikt voor de kwalitatieve analyse zijn te vinden in bijlage 2.

Tabel 14. Aantal mental maps en aantal enquêtes.

	Aantal enquêtes
Ingevulde enquêtes	185
Enquêtes met mental map (vraag 17)	90
Ingevulde enquêtes met mental map	70
Mental maps gebruikt voor analyse	24

Wat vooral opvalt aan de mental maps is de afwijking van de realiteit. In bijlage 5 staan de ruwe locaties ingetekend op de omtrek zoals ontvangen door de respondenten. Het merendeel van de respondenten lijkt geen locaties te hebben ingetekend ten oosten van het baken bij de Kobbeduinen. Toch is de oostpunt van het eiland veel volgetekend of geschreven. Dit zou kunnen betekenen dat de mensen denken dat het eiland kleiner is dan in werkelijkheid. Ze hebben het in ieder geval als zodanig beleefd. Een veel voorkomend object of woord is de vuurtoren. Er staan echter twee torens op Schiermonnikoog; de Zuidertoren (een watertoren die ten tijde van de meetmomenten in verband met onderhoud in de steiger stond) en de Noordertoren (die dienstdoet als bemande vuurtoren).

Een ander opvallend aspect dat wederom laat zien dat sommige respondenten niet precies weten hoe een kaart van Schiermonnikoog er uitziet wordt zichtbaar in bijlage 5, enquêtes nummer (staat rechtsboven in de afbeelding) 5, 25 en 31. Maar ook bij enquête nummer 6 is de mental map niet volledig naar realiteit ingetekend. Echter, dit is niet erg want dit geeft duidelijk aan hoe mensen het eiland hebben ervaren, namelijk kleiner dan dat het in realiteit is, of ze hebben het idee dat ze het hele eiland gezien hebben. Een oorzaak hiervan kan de invloed vanuit de toeristensector zijn, ‘tourist gaze’. Als vanuit de sector een beeld wordt geschetst van Schiermonnikoog, en de respondenten hebben alle elementen uit het geschetste beeld gezien, kunnen zij bijvoorbeeld de indruk hebben dat ze het hele eiland hebben gezien.

Veel voorkomende tekeningen of woorden zijn: vuurtoren, dorp, strand, strandtent, duinen, zee, wandelen, fietsen, horecagelegenheden (in het dorp), veerboot, zon, vogels, uitkijkpunt. Dit zijn zowel herkenningspunten als locaties waar activiteiten zijn ondernomen. De bovenstaande lijst met veelvoorkomende tekeningen en woorden geeft een mooie weergave van een stereotiep Waddeneiland. De elementen vuurtoren, strand, duinen en zee worden ook gebruikt op foto’s van reclame voor Schiermonnikoog (Nationaal Park Schiermonnikoog, 2019; VVV Schiermonnikoog, 2019).

Conclusie

De steekproef omvat 185 respondenten, met een gelijke man-vrouw verdeling. Het opleidingsniveau is bovengemiddeld (voor Nederland). De helft van de repondenten heeft overnacht op Schiermonnikoog, de andere helft is dagrecreant. Voor 25% van de respondenten was dit het eerste bezoek aan Schiermonnikoog. 97% van de respondenten geeft aan dat alle verwachtingen van Schiermonnikoog helemaal of grotendeels zijn uitgekomen.

Om de eerste deelvraag te beantwoorden kan een lijstje worden gemaakt. De volgende activiteiten zijn door respondenten ondernomen tijdens hun bezoek aan Schiermonnikoog: *wandelen, fietsen, balgexpres, excursie, bezoekerscentrum, algemene ontspanning, horeca, landschap bekijken, filmen/fotograferen, vogels kijken, strand bezoeken, wadlopen blowkarten, museum, speurtocht, onderhoud*. Het gaat hier om activiteiten die door minimaal 5 mensen zijn ondernomen. De meest ondernomen activiteiten zijn: wandelen, fietsen, algemene ontspanning, horeca, landschap bekijken, vogels kijken en strand bezoeken.

De tweede deelvraag is als volgt: Hoe wordt het Waddeneiland Schiermonnikoog beleefd en ervaren door recreanten? Om deze vraag te beantwoorden zijn de belevingen onderverdeeld in de volgende categorieën: *uitwaaien/weer, ruim/puur, mooi/prachtig, leuk/geweldig, pittoresk/gezellig, sportief, rust/ontspannen en natuur/dieren*. Waarvan mooi/prachtig, leuk/geweldig, rust/ontspannen en natuur/dieren de meest voorkomende belevingen van respondenten op Schiermonnikoog zijn. Ook geeft het merendeel van de respondenten aan dat hun verwachtingen van Schiermonnikoog zijn uitgekomen, dit kan van positieve invloed zijn op de beleving. Voor het beantwoorden van het tweede deel van de deelvraag (ervaring) zijn mental maps gebruikt. Veel voorkomende tekeningen of woorden zijn: vuurtoren, dorp, strand, strandtent, duinen, zee, wandelen, fietsen, horecagelegenheden (in het dorp), veerboot, zon, vogels, uitkijkpunt. Dit zijn zowel, herkenningpunten, als locaties waar activiteiten zijn ondernomen. De bovenstaande lijst met veelvoorkomende tekeningen en woorden geeft een mooie weergave van een stereotiep Waddeneiland.

In het theoretisch kader is ingegaan op het beantwoorden van de derde deelvraag. Het theoretisch kader in combinatie met de resultaten geeft de volgende inzichten. Van de vier subcategorieën van ‘ecology-based’ toerisme, komen ‘nature-based’ en ‘activity’ het meeste voor (37% en 35%). Ook ‘cultural’ doet met 24% niet veel onder. Echter, ‘scientific/educational’ is met 4% wel duidelijk de minst voorkomende soort ‘ecology-based’ toerisme op Schiermonnikoog.

Antwoord gevend op de hoofdvraag: In welke mate bestaat er een relatie tussen de activiteiten ondernomen door recreanten op het Waddeneiland Schiermonnikoog, en de beleving ervaren door recreanten van het Waddeneiland Schiermonnikoog? Bij een combinatie van 8 van de 128 opties tussen activiteiten en beleving is een verband aangetoond, waar activiteiten een causaal verband hebben met beleving. Het gaat hier om ongeveer 6.25% van alle mogelijke combinaties. Dit leidt tot de volgende conclusie: voor de combinatie van de activiteiten en belevingen in tabel 15 is aangetoond dat er een causaal verband is. De hypothese deels uitgekomen, over het algemeen kan niet gezegd worden dat activiteiten bepalend zijn voor de beleving van de respondenten. Zodoende is er geen concrete basis om de beleving van Nationaal Park Schiermonnikoog en het UNESCO-werelderfgoed Waddenzee te optimaliseren. Verder onderzoek zoals voorgesteld in de ‘Discussie’ zouden hier wellicht wel toe kunnen leiden. Veel verbanden liggen niet voor de hand, en resulteren in hoge p-waarden. Een niet specifieke

activiteit voor Schiermonnikoog is ‘onderhoud’, dit heeft geen verband met een specifieke beleving voor Schiermonnikoog, ‘place attachment’ ontbreekt hier. Wanneer deze niet voor de hand liggende combinaties uit de regressie worden gehaald, komt er een hoger percentage significante relaties uit.

Tabel 15. Activiteiten en belevingen met een aangetoond verband.

Activiteiten	Beleving
Horeca en speurtocht	Uitwaaien/weer
Fietsen	Ruim/puur
Filmen/fotograferen en vogels kijken	Pittoresk/gezellig
Fietsen	Sportief
Vogels kijken	Rust/ontspannen
Landschap bekijken	Natuur/dieren

Discussie

In dit onderzoek zijn verschillende variabelen uitgezet tegen beleving. Door de doelgroep specifieker te maken kan nauwkeuriger antwoord worden gegeven op de onderzoeksvraag. De manier van vraagstelling kan leiden tot vooringenomenheid, dit kan verholpen worden door gebruik te maken van open vragen in plaats van ‘meerdere antwoord’ vragen.

Het percentage aangetoonde verbanden is relatief laag. Een oorzaak hiervan is dat niet voordehand liggende verbanden zijn getoetst. Wanneer deze uit de berekening voor het percentage worden gehaald stijgt de uitkomst. Van de 8 belevingen kunnen 6 in verband worden gebracht met een activiteit (alleen ‘mooi/prachtig’ en ‘leuk/geweldig’ niet). Dit geeft een percentage van 75% van de belevingen met een aangetoond verbanden.

Vervolgonderzoek kan gedaan worden door een heel jaar te enquêteren, op deze manier kan er ook worden gekeken of er verschil is in ondernomen activiteiten per seizoen of zelfs per maand. De resultaten zouden kunnen helpen met het promoten van Schiermonnikoog door middel van branding voor bijvoorbeeld het VVV of nationaal park Schiermonnikoog. Een ander interessant aspect om te onderzoeken is de invloed van andere factoren zoals het weer. Tijdens beide meetmomenten was het weer matig, heeft het weer uiteindelijk invloed op de beleving? En worden er andere activiteiten ondernomen als het koud is, hard waait en het zo nu en dan regent?

Sommige aangetoonde verbanden zijn logisch te verklaren vanuit algemene kennis en logica. Echter, sommige combinaties lijken juist tegenstrijdig. Het zou interessant zijn om hier in vervolg onderzoek verder op in te gaan. Wat is de oorzaak van deze tegenstrijdige verbanden, zoals ‘vogels kijken’ en ‘pittoresk/gezellig’

In verband met een gebrek aan bestaande onderzoeken over de relatie tussen activiteiten en beleving op Waddeneilanden, is het niet mogelijk om de resultaten van deze bachelorscriptie te vergelijken met andere onderzoeksresultaten. Naar aanleiding van dit onderzoek is vergelijkingsmateriaal beschikbaar. Voor vervolgonderzoek zou het dan ook interessant zijn om de gegevens van dit onderzoek te gebruiken en vergelijken.

Referenties

- Batman, Z. P., Özer, P., & Ayaz, E. (2019). The evaluation of ecology-based tourism potential in coastal villages in accordance with landscape values and used demands: the Bursa-Mundanya-Kumyaka case. *International Journal of Sustainable Development & World Ecology*, 2(26), 166-178.
- De Boer, C. (2019, April 5). Waddenkust wil alleen belevingstoerist. *Dagblad van het Noorden*, p. 7.
- Boğaç, C. (2009). Place attachment in a foreign settlement. *Journal of Environmental Psychology*, (29), 267-278.
- Den Breejen, L. (2007). The experiences of long distance walking: A case study of the West Highland Way in Scotland. *Tourism Management*, 1(28), 1417-1427.
- Buiskool, A. (2019). Relatie tussen activiteiten en beleving van recreanten op Schiermonnikoog. Groningen.
- CBS. (2019). *Trends in Nederland 2018, Maatschappij, Cijfers – Onderwijs*. Opgeroepen op Mei 10, 2019, van <https://longreads.cbs.nl/trends18/maatschappij/cijfers/onderwijs/>
- Chang, S. (2018). Experience economy in the hospitality and tourism context. *Tourism Management Perspectives*, (27), 83-90.
- Chhetri, P., Arrowsmith, C., & Jackson, M. (2004). Determining hiking experiences in nature-based tourist destinations. *Tourism Management*, 1(25), 31-43.
- Chhetri, P. (2015). A GIS methodology for modelling hiking experiences in the Grampians National Park, Australia. *Tourism Geographies*, 17(5), 795-814.
- Clifford, N., Cope, M., Gillespie, T., & French, S. (2016). *Key Methods in Geography* (3e ed.). London: SAGE.
- Common Wadden Sea Secretariat. (2019). *Eén Waddenzee, één Werelderfgoed*. Opgeroepen op Maart 15, 2019, van <https://www.waddensea-worldheritage.org/nl/e%C3%A9n-waddenzee-%C3%A9n-werelderfgoed>
- Dorwart, C. E., Moore, R. L., & Leung, Y. F. (2010). Visitors' Perceptions of a Trail Environment and Effects on Experiences: A Model for Nature-Based Recreation Experiences. *Leisure Sciences*, 1(32), 33-54.
- Gemeente Schiermonnikoog. (2019). *Gemeente Schiermonnikoog – Dagelijks leven*. Opgeroepen op Mei 17, 2019, van https://www.schiermonnikoog.nl/in-de-gemeente/wonen-op-een-eiland_45374/item/dagelijks-leven_46156.html
- Hull, R. B., & Stewart, W. P. (1995). The landscape encountered and experienced while hiking. *Environment and Behaviour*, 1(27), 404-426.
- Lee, B., & Shafer, C. S. (2002). The dynamic nature of leisure experiences: An application of affect control theory. *Journal of Leisure Research*, 34, 290-310.
- Lee, M. Y., Hitchcock, M. & Lei, J. W. (2018). Mental mapping and heritage visitors' spatial perceptions. *Journal of Heritage Tourism*, 4(13), 305-319.

- Li, Y. (2000). Geographical consciousness and tourism experience. *Annals of Tourism Research*, 27, 863-883.
- McNamara, K. E., & Prideaux, B. (2011). Experiencing 'natural' heritage. *Current Issues in Tourism*, 1(14), 47-55.
- Nationaal Park Schiermonnikoog. (2019). *Over het park*. Opgeroepen op Maart 15, 2019, van <https://www.np-schiermonnikoog.nl/over-het-park.htm>
- Osgood, C., Suci, G. E., & Tannenbaum, P. H. (1957). *The Measurement of Meaning*. Urbana: University of Illinois Press.
- Plutchik, R. (1980). *Emotion: A Psychoevolutionary Synthesis*. New York: Harper and Row.
- Priskin, J. (2003). Tourist perceptions of degradation caused by coastal nature-based recreation. *Environmental management*, 2(32), 189-204.
- Pine, B. J., & Gilmore, J. H. (1998). Welcome to the experience economy. *Harvard business review*, 76(4), 97-105.
- Punch, K. F. (2014). *Introduction to social research quantitative & qualitative approaches* (3e ed.). London: SAGE.
- Rahmani, K., Gnoth, J., & Mather, D. (2018). A Psycholinguistic View of Tourists' Emotional Experience. *Journal of Travel Research*, 2(58), 192-206.
- Russel, J. A., & Snodgrass, J. (1987). Emotion and the environment. In D. Stokols, & I. Altman (Red.), *Handbook of environmental psychology* (pp. 245-280). New York: Wiley & Sons.
- Samenwerkingsverband Nationale Parken. (2019). *Het verhaal van de Nederlandse natuur*. Opgeroepen op Maart 15, 2019, van <https://www.nationaalpark.nl/>
- Schroor, M. (2018). *De Bosatlas van de Wadden* (1e ed.). Groningen: Noordhoff Atlasproducties.
- Scolozzi, R., Schirpke, U., Detassis, C., Abdullah, S., & Gretter, A. (2015). Mapping Alpine Landscape Values and Related Threats as Perceived by Tourists. *Landscape Research*, 40(4), 451-465.
- Shoval, N., Schvimer, Y., & Tamir, M. (2017). Real-Time Measurement of Tourists' Objective and Subjective Emotions in Time and Space. *Journal of Travel Research*, 1(57), 3-16.
- Stewart, W. P. (1998). Leisure as multiplephase experiences: Challenging traditions. *Journal of Leisure Research*, 30, 391-400.
- Volo, S. (2009). Conceptualizing Experience: A Tourist Based Approach. *Journal of Hospitality Marketing & Management*, 18(2-3), 111-126.
- VVV Schiermonnikoog. (2019). *Zien en doen*. Opgeroepen op Mei 20, 2019, van <https://www.vvvschiermonnikoog.nl/zien-en-doen/>
- Zwiers, S., Markantoni, M., & Strijker, D. (2018). The role of change- and stability-oriented place attachment in rural community resilience: a case study in south-west Scotland. *Community Development Journal*, 2(53), 281-300.

Bijlage 1. Enquête

Mijn naam is Anniek Buiskool; ik ben momenteel bezig met het schrijven van mijn bachelorscriptie voor de studie Technische Planologie aan de Rijksuniversiteit Groningen. In mijn scriptie doe ik onderzoek naar de relatie tussen activiteiten ondernomen door recreanten en de beleving van Schiermonnikoog. De gegevens worden anoniem verwerkt en niet voor andere doeleinden gebruikt. De enquête bestaat uit 17 vragen.

1. Wat is uw geslacht?

- Man
 Vrouw

2. Wat is uw leeftijd?

_____

3. Wat is uw woonplaats?

_____

4. Hoeveel dagen heeft u Schiermonnikoog bezocht?

_____

5. Wat is de grootte van uw reisgezelschap?

_____

6. Wat is uw hoogst afgeronde opleidingsniveau?

- VMBO of lager
 HAVO of VWO
 MBO
 HBO
 WO of hoger
 Anders, namelijk _____

7. Bent u eerder op Schiermonnikoog geweest?

- Dit was mijn eerste bezoek
 1 tot 5 keer eerder
 Vaker dan 5 keer

8. Wat waren uw verwachtingen van Schiermonnikoog? (meerdere antwoorden mogelijk)

- Rust
 Natuur
 Landschap
 Cultuur geschiedenis
 Anders, namelijk _____

9. Zijn uw verwachtingen uitgekomen?

- Ja, helemaal
 Grotendeels
 Deels
 Een beetje
 Nee, helemaal niet

10. Welke activiteiten heeft u ondernomen op Schiermonnikoog? (meerdere antwoorden mogelijk)

- Wandelen
- Fietsen
- Huifkartocht
- Balgexpres
- Excursie, namelijk _____
- Bezoeken bezoekerscentrum
- Algemene ontspanning
- Op terras of in café zitten
- Landschap bekijken
- Filmen/fotograferen
- Vogels kijken
- Strand bezoeken
- Wadlopen
- Anders, namelijk _____

11. Wat heeft invloed gehad op de ondernomen activiteiten? (meerdere antwoorden mogelijk)

- Leeftijd
- Vervoersmiddel
- Weer
- Anders, namelijk _____

12. Welk(e) vervoersmiddel(en) heeft u gebruikt tijdens uw bezoek aan Schiermonnikoog? (meerdere antwoorden mogelijk)

- Taxi
- Bus
- Elektrische fiets
- Fiets
- Te voet
- Anders, namelijk _____

13. Wat heeft invloed gehad op uw keuze voor vervoersmiddel? (meerdere antwoorden mogelijk)

- Leeftijd
- Activiteiten
- Weer
- Anders, namelijk _____

14. Dit bezoek aan Schiermonnikoog was ... (vul één vakje in)

Gepland   Een spontane actie

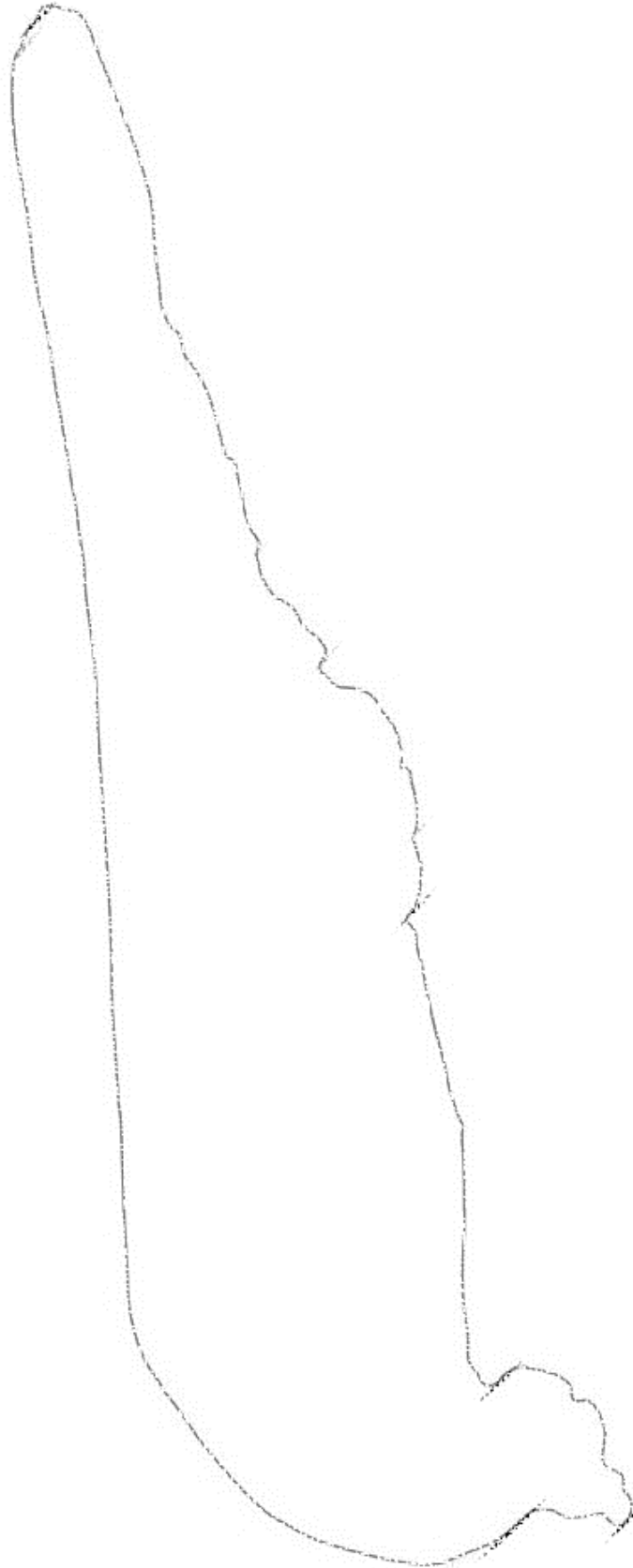
15. Heeft het weer invloed gehad op uw besluit om Schiermonnikoog te bezoeken?

- Ja
- Nee

16. Hoe heeft u Schiermonnikoog beleefd? (Eerste (maximaal 5) woorden die in u opkomen)

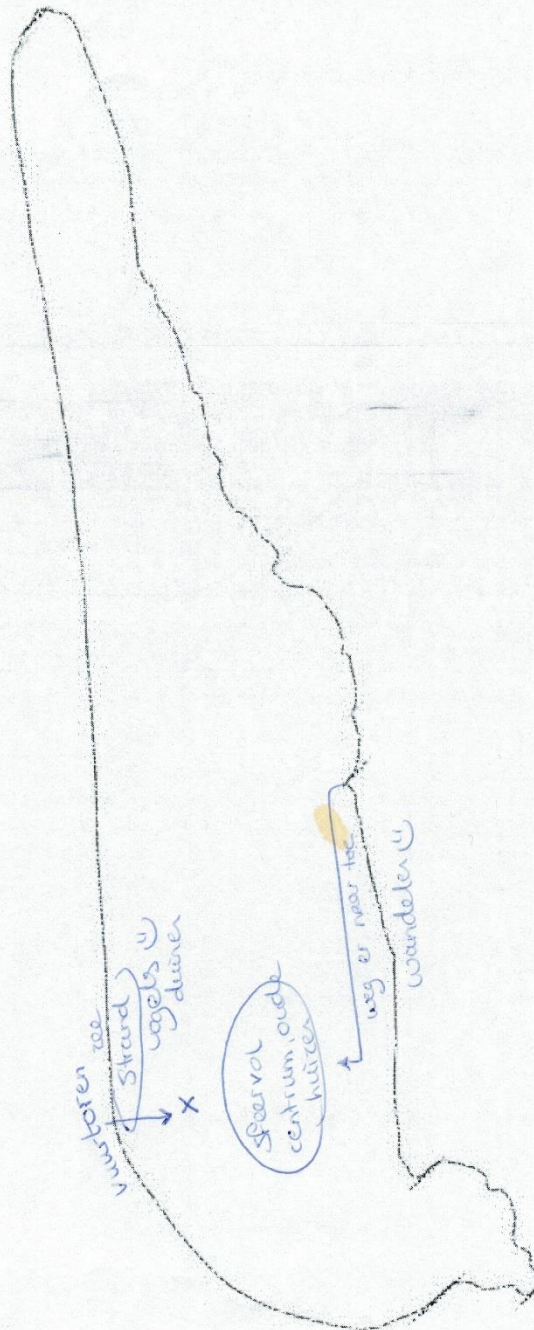
---

17. Teken in onderstaande omtrek een voorstelling van uw Schiermonnikoog (in tekeningen). Probeer hierin duidelijk te maken hoe u Schiermonnikoog heeft beleefd; wat waardeert u, wat is u bijgebleven, wat zijn voor u belangrijke plekken. U mag hier ook korte (maximaal 5 woorden) tekst bij schrijven.

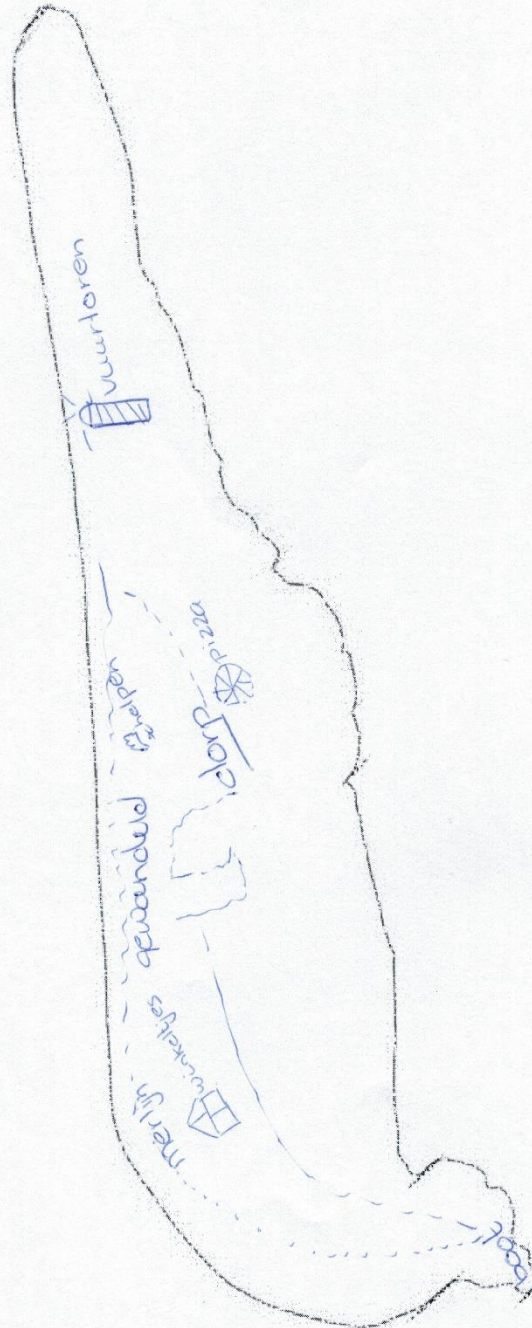

Bijlage 2. Mental maps

17. Teken in onderstaande omtrek een voorstelling van uw Schiermonnikoog (in tekeningen). Probeer hierin duidelijk te maken hoe u Schiermonnikoog heeft beleefd; wat waardeert u, wat is u bijgebleven, wat zijn voor u belangrijke plekken. U mag hier ook korte (maximaal 5 woorden) tekst bij schrijven.

17. Teken in onderstaande omtrek een voorstelling van uw Schiermonnikoog (in tekeningen). Probeer hierin duidelijk te maken hoe u Schiermonnikoog heeft beleefd; wat waardeert u, wat is u bijgebleven, wat zijn voor u belangrijke plekken. U mag hier ook korte (maximaal 5 woorden) tekst bij schrijven.

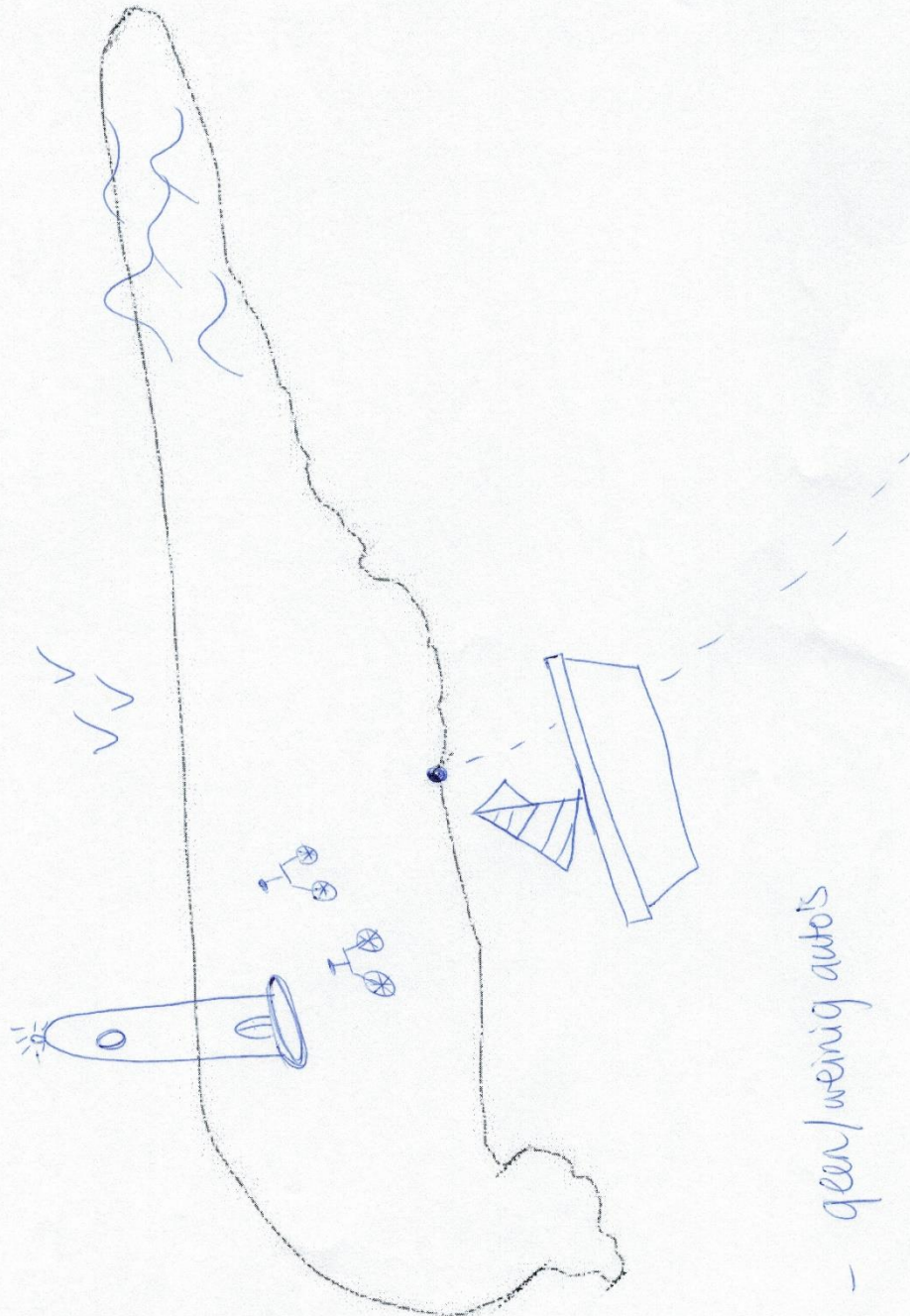

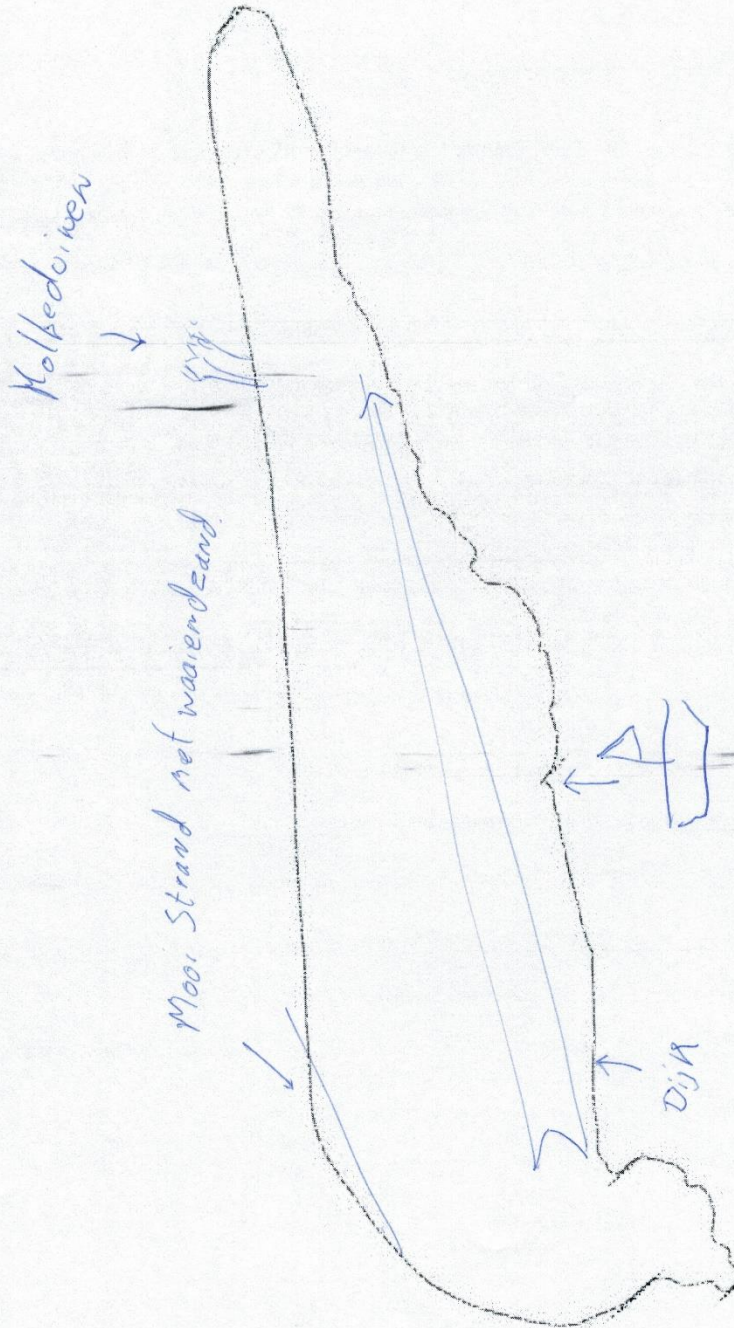
15

17. Teken in onderstaande omtrek een voorstelling van uw Schiermonnikoog (in tekeningen). Probeer hierin duidelijk te maken hoe u Schiermonnikoog heeft beleefd; wat waardeert u, wat is u bijgebleven, wat zijn voor u belangrijke plekken. U mag hier ook korte (maximaal 5 woorden) tekst bij schrijven.

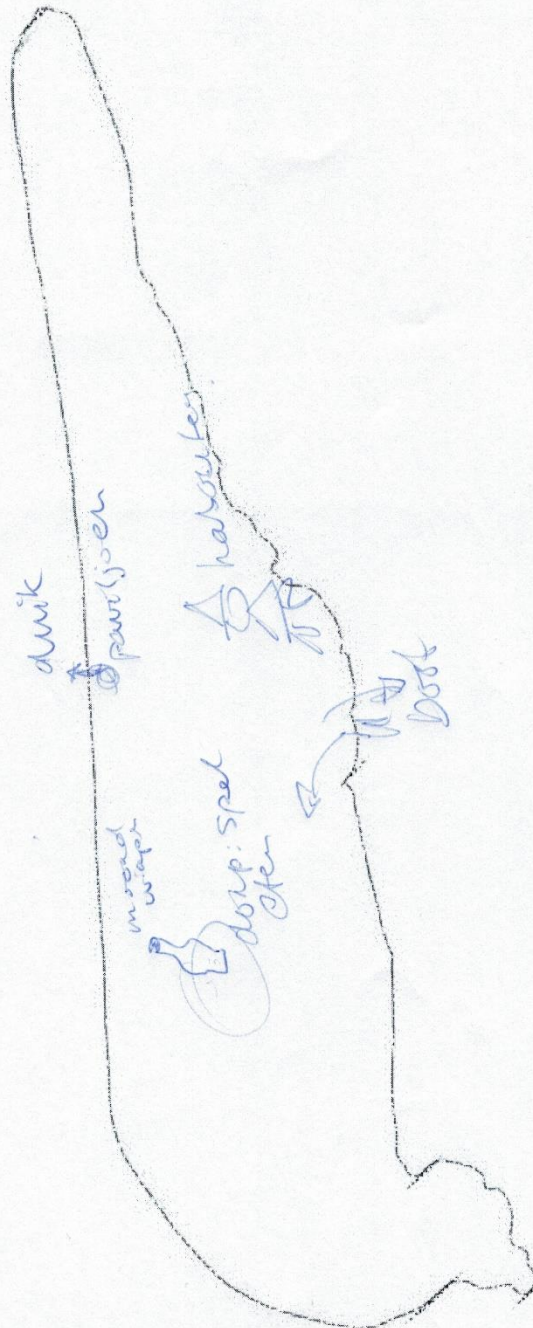

17. Teken in onderstaande omtrek een voorstelling van uw Schiermonnikoog (in tekeningen). Probeer hierin duidelijk te maken hoe u Schiermonnikoog heeft beleefd; wat waardeert u, wat is u bijgebleven, wat zijn voor u belangrijke plekken. U mag hier ook korte (maximaal 5 woorden) tekst bij schrijven.

17

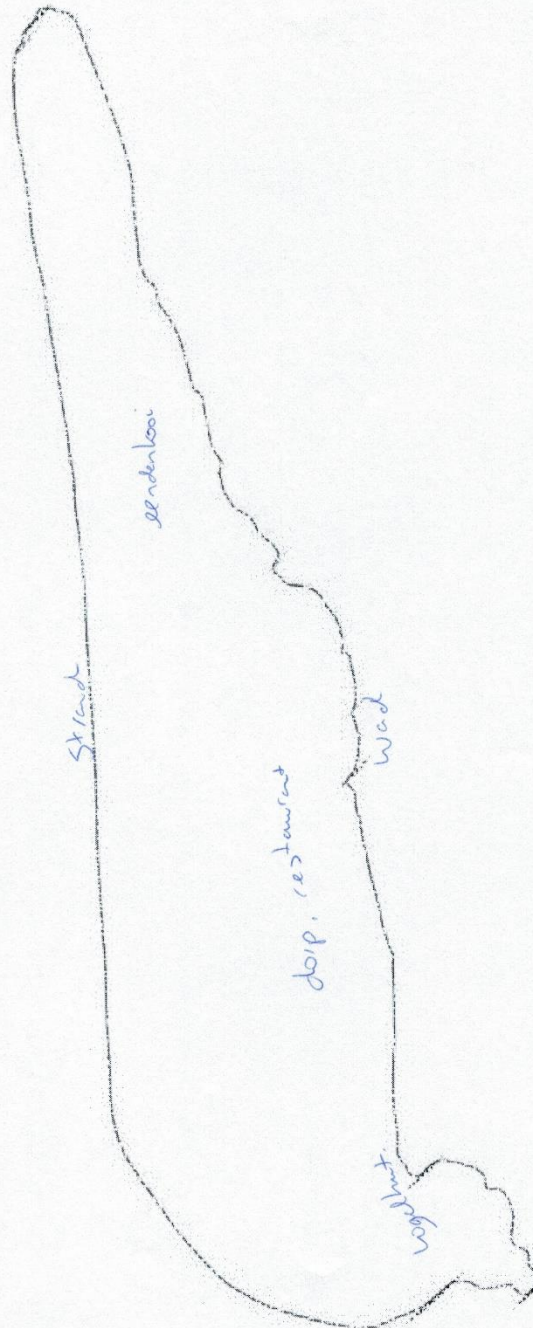
17. Teken in onderstaande omtrek een voorstelling van uw Schiermonnikoog (in tekeningen). Probeer hierin duidelijk te maken hoe u Schiermonnikoog heeft beleefd; wat waardeert u, wat is u bijgebleven, wat zijn voor u belangrijke plekken. U mag hier ook korte (maximaal 5 woorden) tekst bij schrijven.

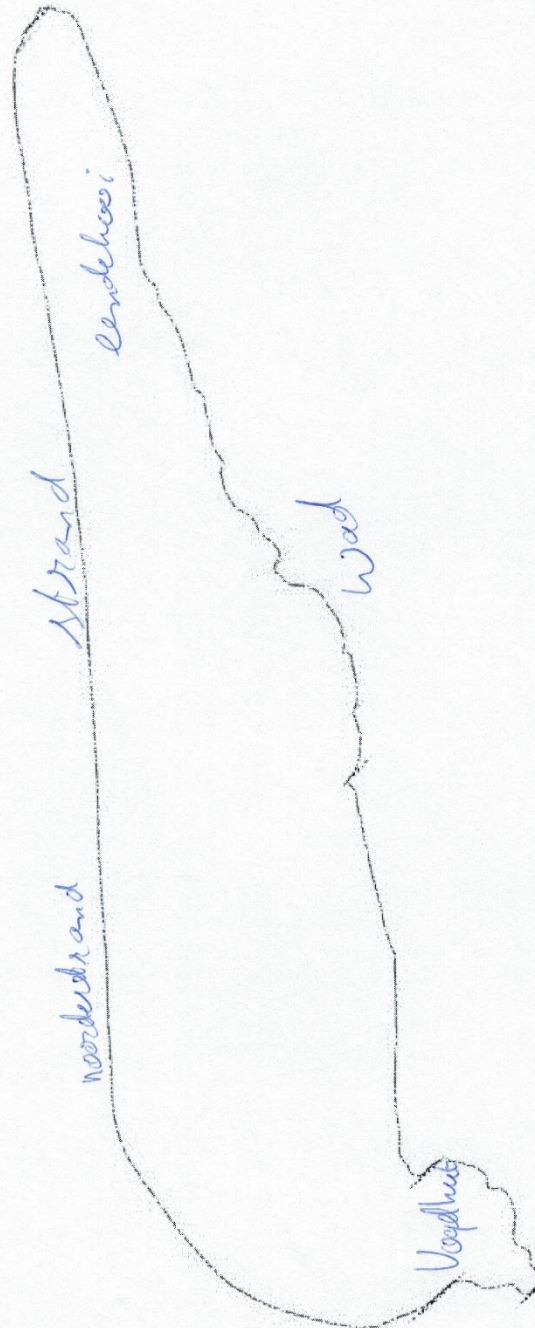

21

17. Teken in onderstaande omtrek een voorstelling van uw Schiermonnikoog (in tekeningen). Probeer hierin duidelijk te maken hoe u Schiermonnikoog heeft beleefd; wat waardeert u, wat is u bijgebleven, wat zijn voor u belangrijke plekken. U mag hier ook korte (maximaal 5 woorden) tekst bij schrijven.

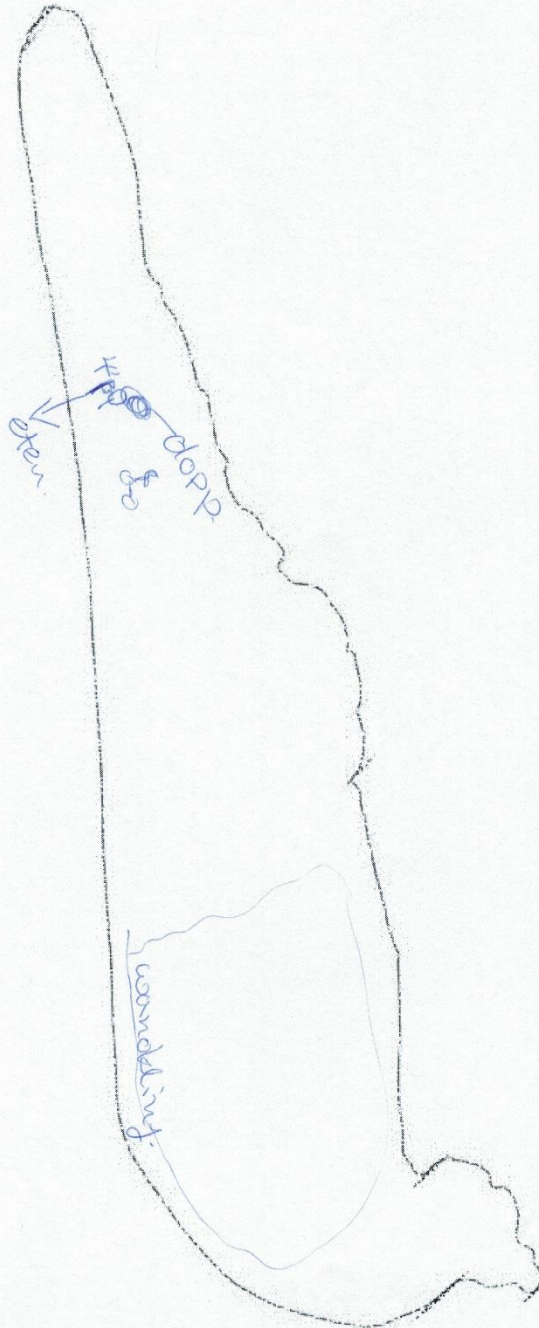
17. Teken in onderstaande omtrek een voorstelling van uw Schiermonnikoog (in tekeningen). Probeer hierin duidelijk te maken hoe u Schiermonnikoog heeft beleefd; wat waardeert u, wat is u bijgebleven, wat zijn voor u belangrijke plekken. U mag hier ook korte (maximaal 5 woorden) tekst bij schrijven.

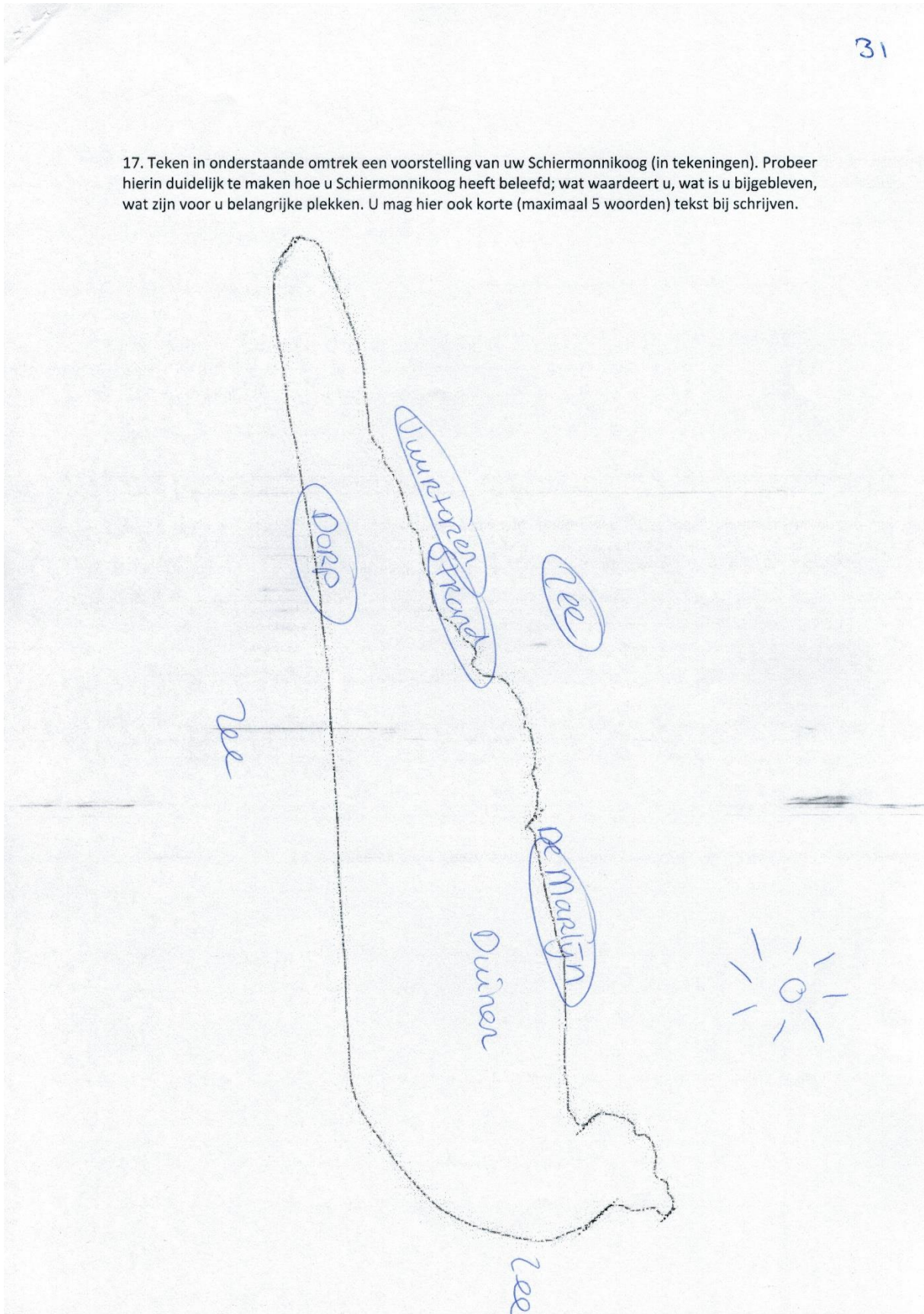
25

17. Teken in onderstaande omtrek een voorstelling van uw Schiermonnikoog (in tekeningen). Probeer hierin duidelijk te maken hoe u Schiermonnikoog heeft beleefd; wat waardeert u, wat is u bijgebleven, wat zijn voor u belangrijke plekken. U mag hier ook korte (maximaal 5 woorden) tekst bij schrijven.

31

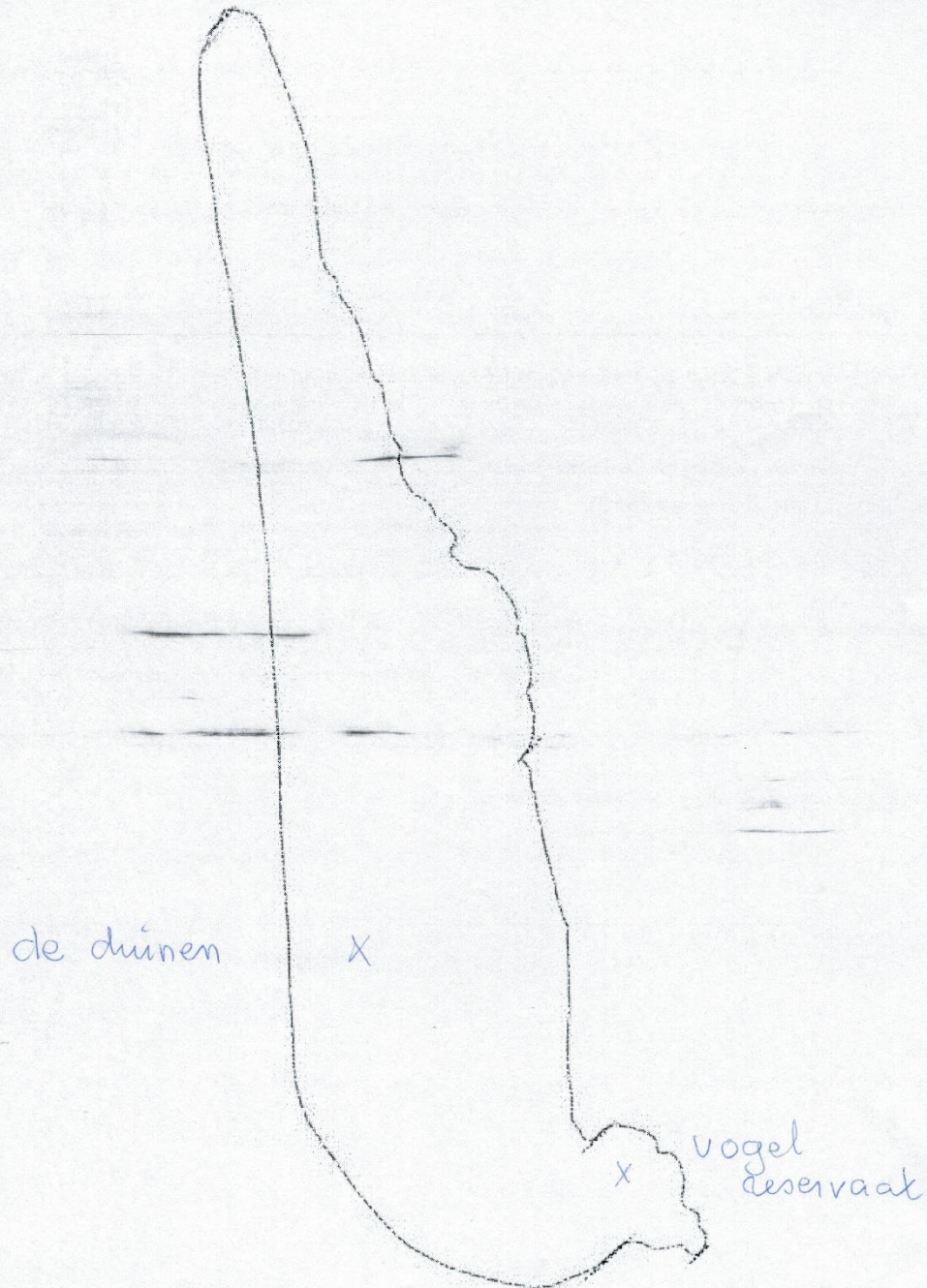
17. Teken in onderstaande omtrek een voorstelling van uw Schiermonnikoog (in tekeningen). Probeer hierin duidelijk te maken hoe u Schiermonnikoog heeft beleefd; wat waardeert u, wat is u bijgebleven, wat zijn voor u belangrijke plekken. U mag hier ook korte (maximaal 5 woorden) tekst bij schrijven.

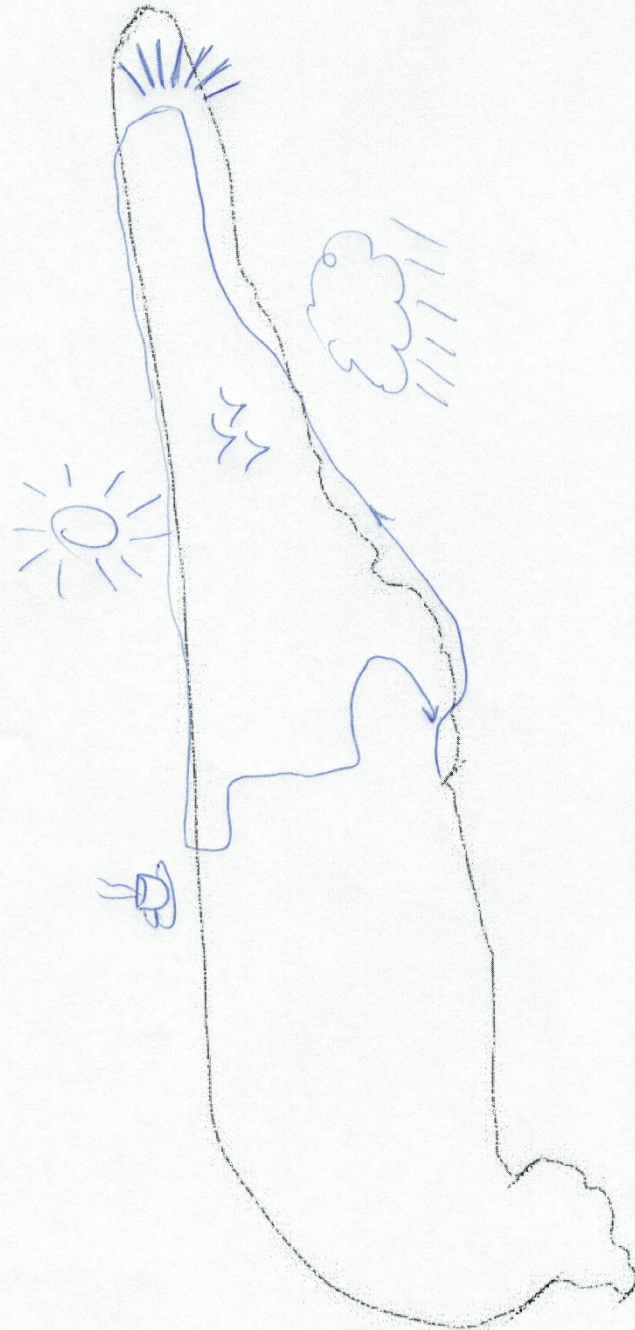
35

17. Teken in onderstaande omtrek een voorstelling van uw Schiermonnikoog (in tekeningen). Probeer hierin duidelijk te maken hoe u Schiermonnikoog heeft beleefd; wat waardeert u, wat is u bijgebleven, wat zijn voor u belangrijke plekken. U mag hier ook korte (maximaal 5 woorden) tekst bij schrijven.

45

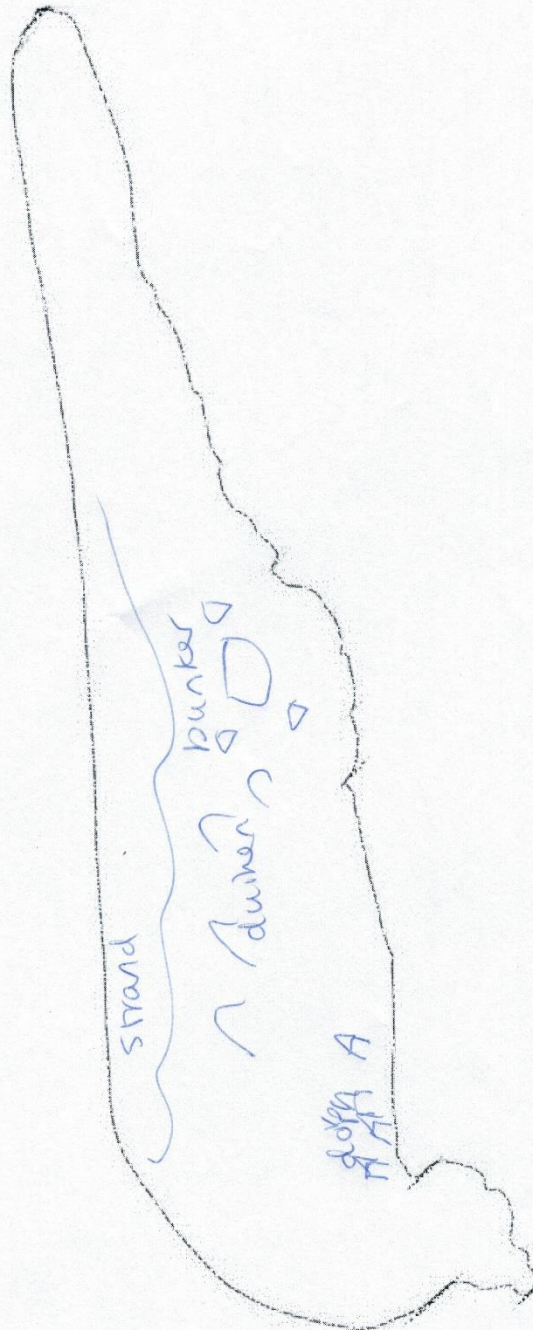
17. Teken in onderstaande omtrek een voorstelling van uw Schiermonnikoog (in tekeningen). Probeer hierin duidelijk te maken hoe u Schiermonnikoog heeft beleefd; wat waardeert u, wat is u bijgebleven, wat zijn voor u belangrijke plekken. U mag hier ook korte (maximaal 5 woorden) tekst bij schrijven.

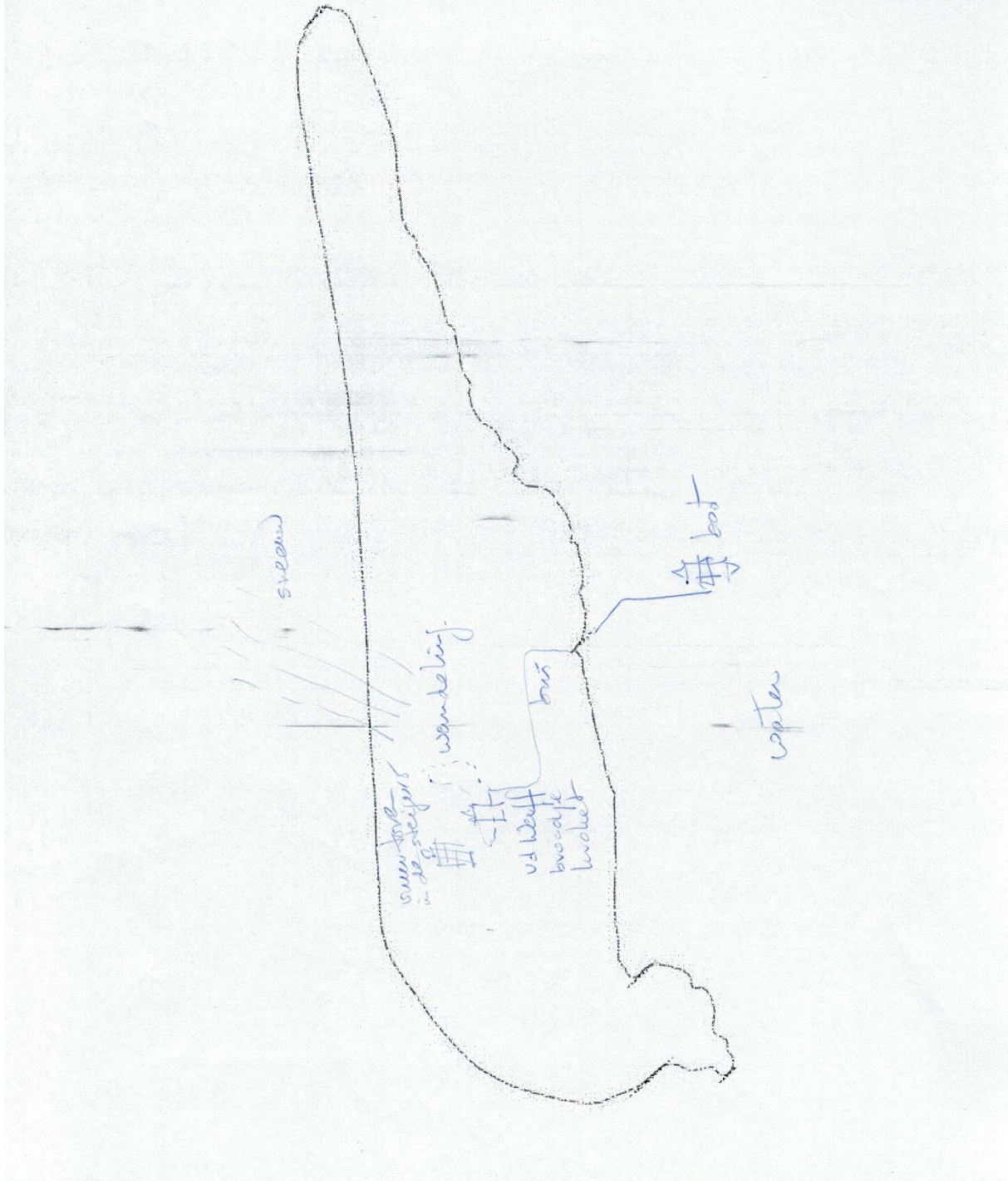
48

17. Teken in onderstaande omtrek een voorstelling van uw Schiermonnikoog (in tekeningen). Probeer hierin duidelijk te maken hoe u Schiermonnikoog heeft beleefd; wat waardeert u, wat is u bijgebleven, wat zijn voor u belangrijke plekken. U mag hier ook korte (maximaal 5 woorden) tekst bij schrijven.

50

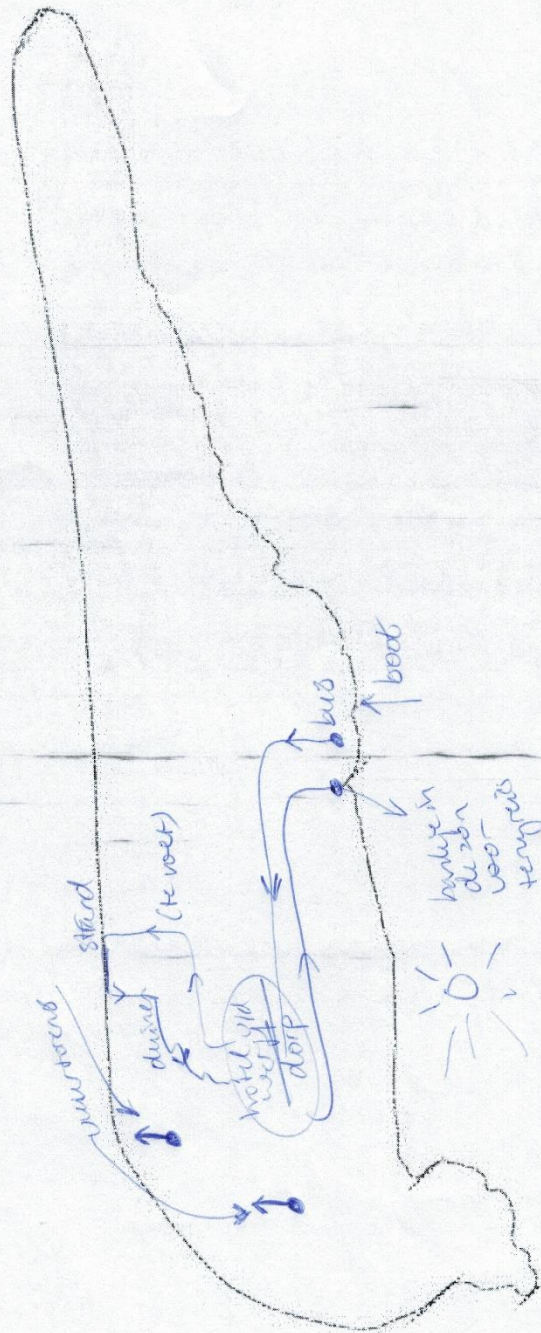
17. Teken in onderstaande omtrek een voorstelling van uw Schiermonnikoog (in tekeningen). Probeer hierin duidelijk te maken hoe u Schiermonnikoog heeft beleefd; wat waardeert u, wat is u bijgebleven, wat zijn voor u belangrijke plekken. U mag hier ook korte (maximaal 5 woorden) tekst bij schrijven.

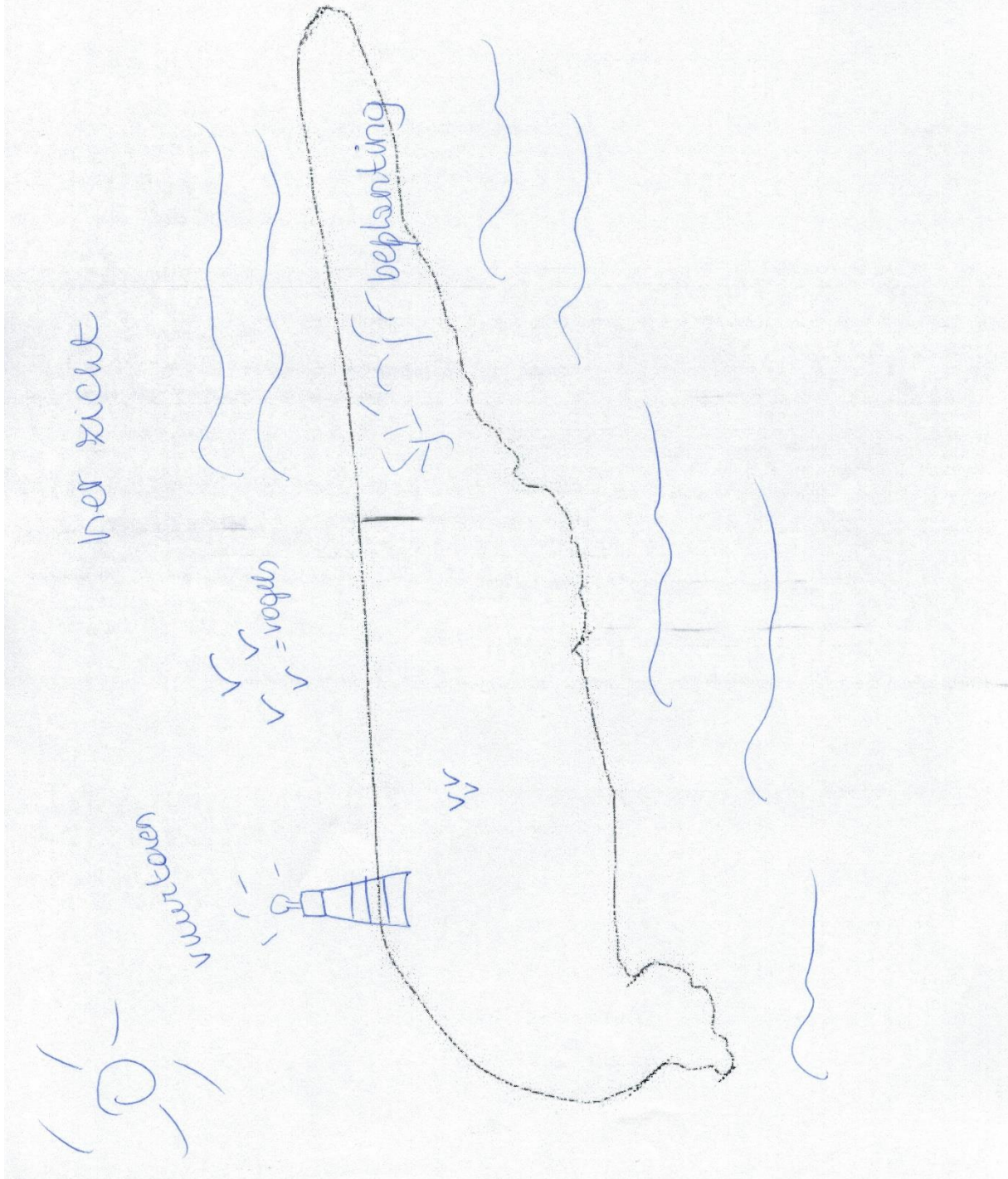
55

17. Teken in onderstaande omtrek een voorstelling van uw Schiermonnikoog (in tekeningen). Probeer hierin duidelijk te maken hoe u Schiermonnikoog heeft beleefd; wat waardeert u, wat is u bijgebleven, wat zijn voor u belangrijke plekken. U mag hier ook korte (maximaal 5 woorden) tekst bij schrijven.

57

17. Teken in onderstaande omtrek een voorstelling van uw Schiermonnikoog (in tekeningen). Probeer hierin duidelijk te maken hoe u Schiermonnikoog heeft beleefd; wat waardeert u, wat is u bijgebleven, wat zijn voor u belangrijke plekken. U mag hier ook korte (maximaal 5 woorden) tekst bij schrijven.

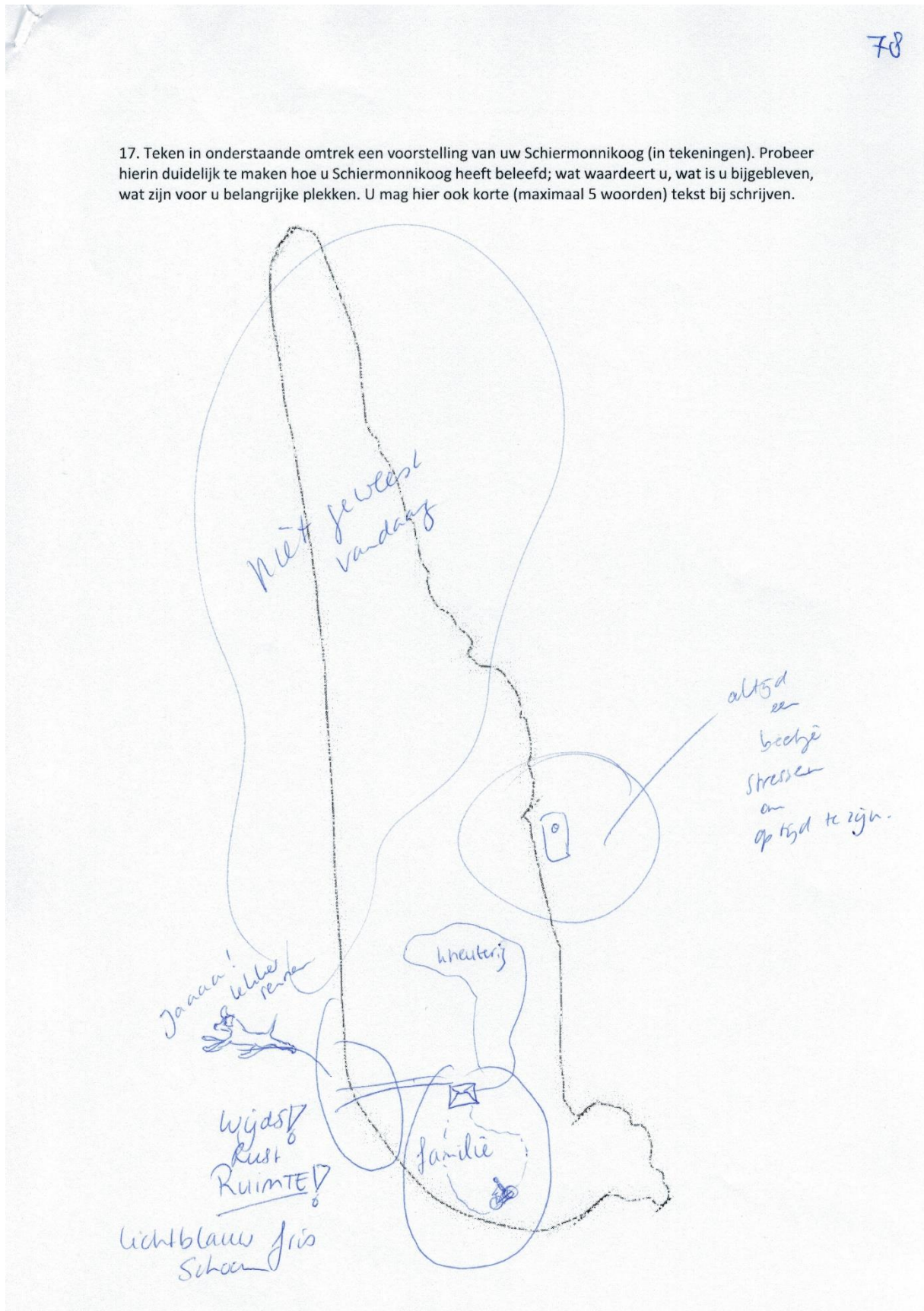
71

17. Teken in onderstaande omtrek een voorstelling van uw Schiermonnikoog (in tekeningen). Probeer hierin duidelijk te maken hoe u Schiermonnikoog heeft beleefd; wat waardeert u, wat is u bijgebleven, wat zijn voor u belangrijke plekken. U mag hier ook korte (maximaal 5 woorden) tekst bij schrijven.

78

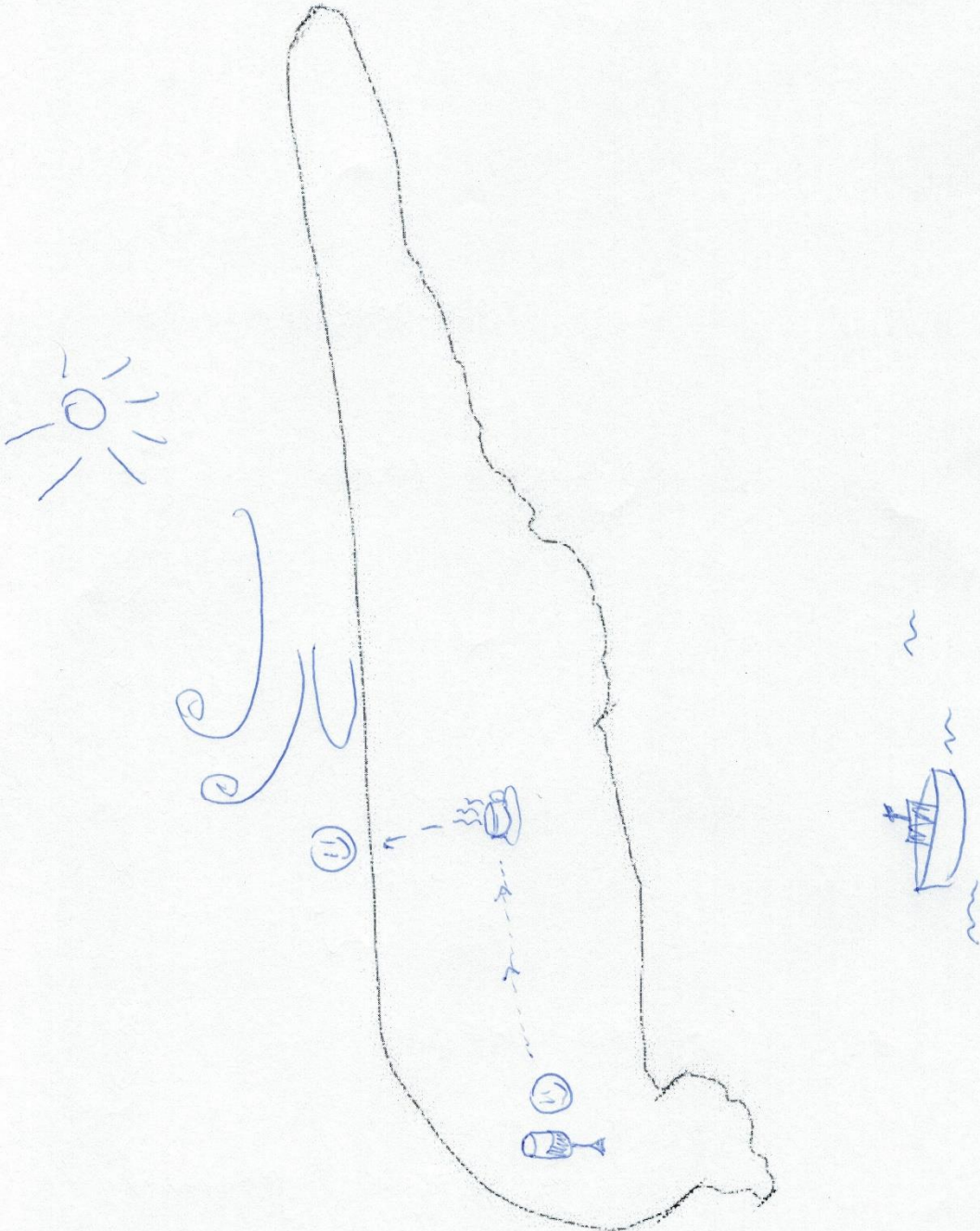
17. Teken in onderstaande omtrek een voorstelling van uw Schiermonnikoog (in tekeningen). Probeer hierin duidelijk te maken hoe u Schiermonnikoog heeft beleefd; wat waardeert u, wat is u bijgebleven, wat zijn voor u belangrijke plekken. U mag hier ook korte (maximaal 5 woorden) tekst bij schrijven.

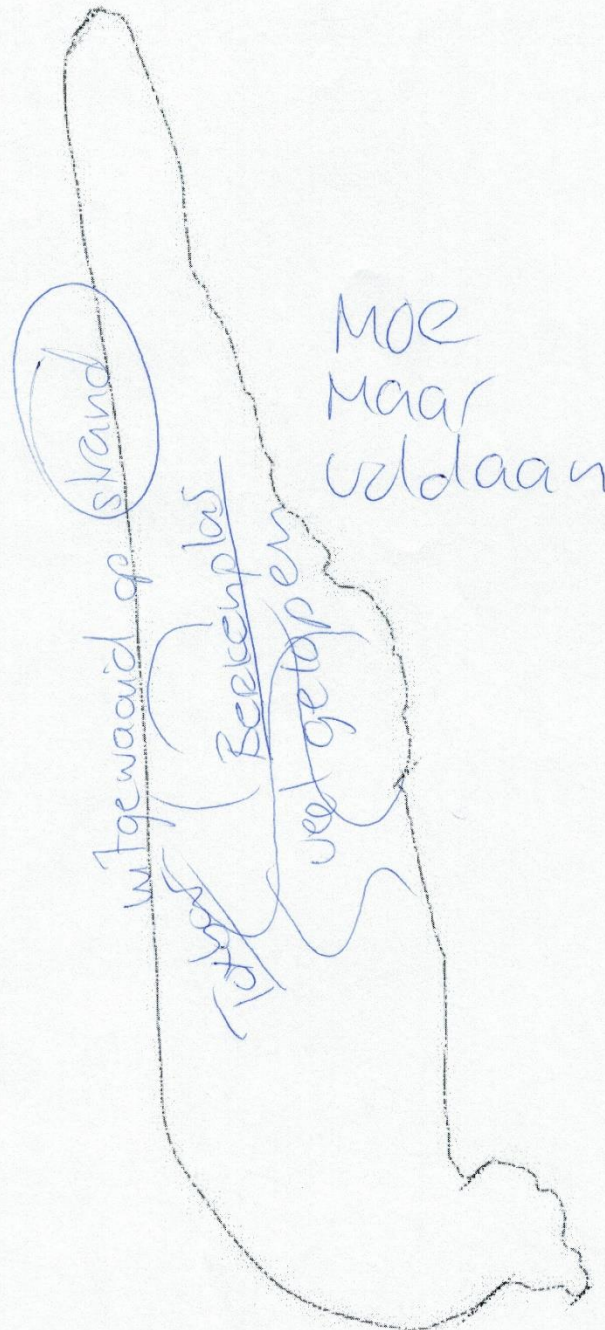
80

17. Teken in onderstaande omtrek een voorstelling van uw Schiermonnikoog (in tekeningen). Probeer hierin duidelijk te maken hoe u Schiermonnikoog heeft beleefd; wat waardeert u, wat is u bijgebleven, wat zijn voor u belangrijke plekken. U mag hier ook korte (maximaal 5 woorden) tekst bij schrijven.

81

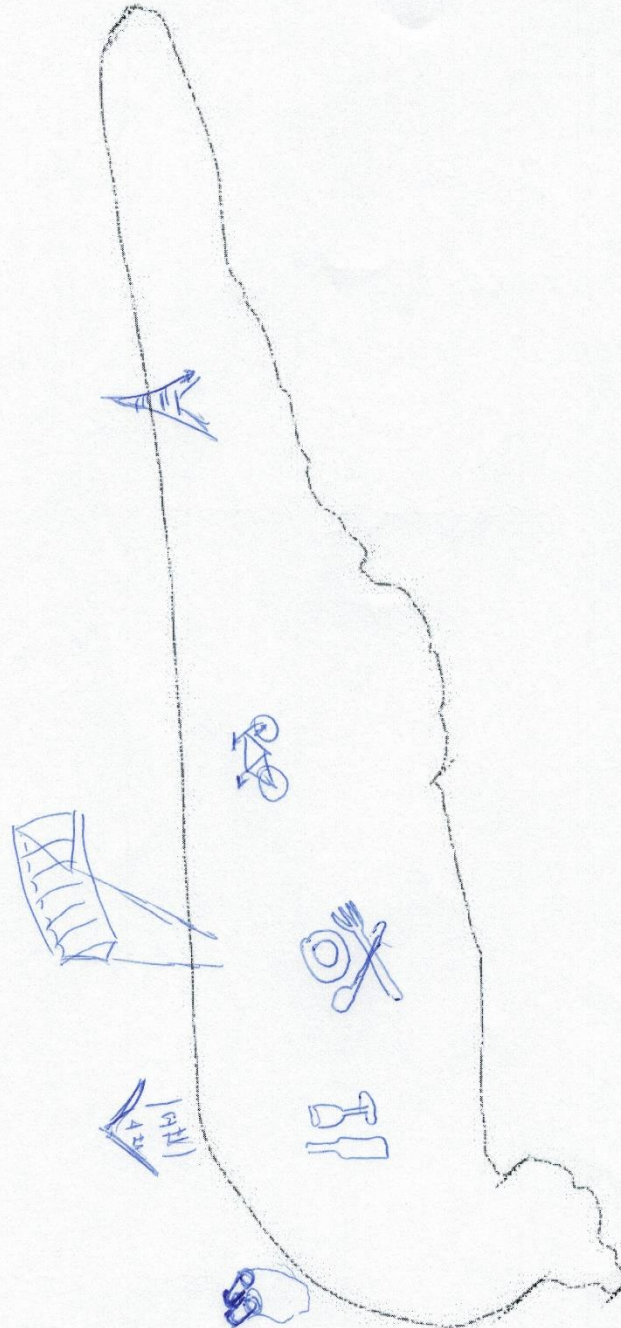
17. Teken in onderstaande omtrek een voorstelling van uw Schiermonnikoog (in tekeningen). Probeer hierin duidelijk te maken hoe u Schiermonnikoog heeft beleefd; wat waardeert u, wat is u bijgebleven, wat zijn voor u belangrijke plekken. U mag hier ook korte (maximaal 5 woorden) tekst bij schrijven.

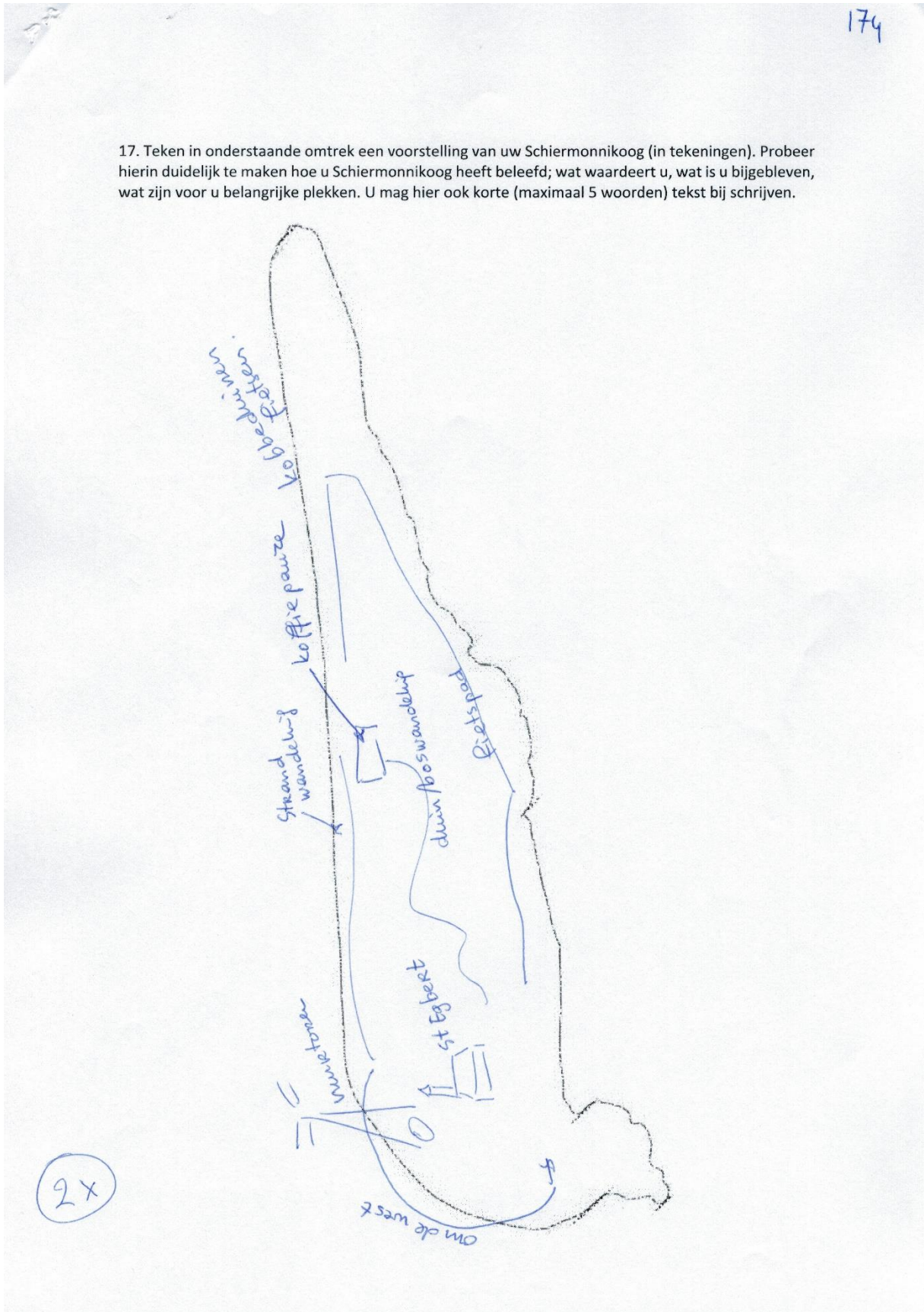

173

17. Teken in onderstaande omtrek een voorstelling van uw Schiermonnikoog (in tekeningen). Probeer hierin duidelijk te maken hoe u Schiermonnikoog heeft beleefd; wat waardeert u, wat is u bijgebleven, wat zijn voor u belangrijke plekken. U mag hier ook korte (maximaal 5 woorden) tekst bij schrijven.

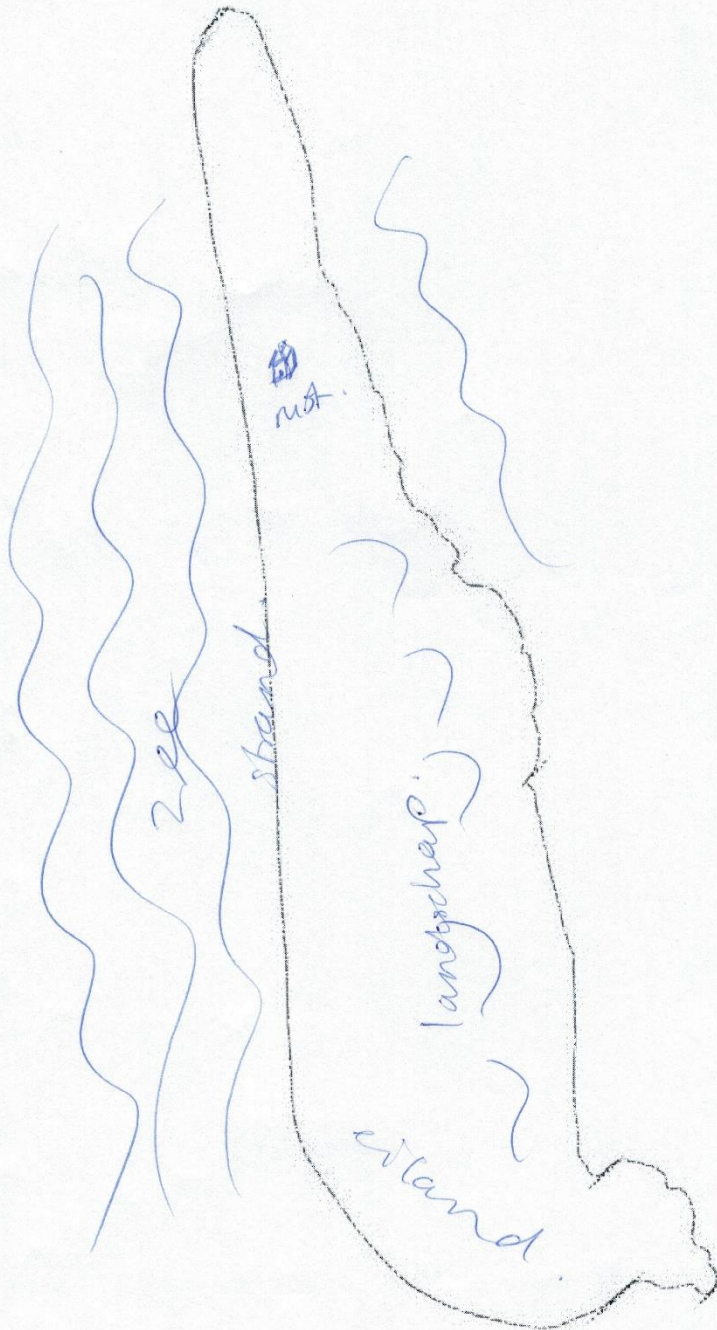
17. Teken in onderstaande omtrek een voorstelling van uw Schiermonnikoog (in tekeningen). Probeer hierin duidelijk te maken hoe u Schiermonnikoog heeft beleefd; wat waardeert u, wat is u bijgebleven, wat zijn voor u belangrijke plekken. U mag hier ook korte (maximaal 5 woorden) tekst bij schrijven.

175

17. Teken in onderstaande omtrek een voorstelling van uw Schiermonnikoog (in tekeningen). Probeer hierin duidelijk te maken hoe u Schiermonnikoog heeft beleefd; wat waardeert u, wat is u bijgebleven, wat zijn voor u belangrijke plekken. U mag hier ook korte (maximaal 5 woorden) tekst bij schrijven.

189

17. Teken in onderstaande omtrek een voorstelling van uw Schiermonnikoog (in tekeningen). Probeer hierin duidelijk te maken hoe u Schiermonnikoog heeft beleefd; wat waardeert u, wat is u bijgebleven, wat zijn voor u belangrijke plekken. U mag hier ook korte (maximaal 5 woorden) tekst bij schrijven.

Bijlage 3. Tabellen met p-waarden van eerste meetmoment

Tabel 16. Resultaten tabel met p-waarden van de relatie tussen de afhankelijke variabele (beleving) en de onafhankelijke variabele (activiteiten). Eerste meetmoment (85 respondenten). SPSS geeft de volgende melding: "Due to redundancies, degrees of freedom have been reduced for one or more variables.". Dit houdt in dat de variabelen 'wo' en 'vaker dan 5 keer' collineair zijn met andere variabelen die al zijn meegenomen, om deze reden zijn ze uit de statistische toets gehaald door SPSS.

	Wandelen	Fietsen	Balgexpres	Excursie	Bezoekerscentrum
Uitwaaien/weer	0.954	0.102	-	0.156	0.963
Ruim/puur	0.826	0.136	-	0.998	0.836
Mooi/prachtig	0.338	0.889	-	0.998	0.729
Leuk/geweldig	0.923	0.065	-	0.681	0.636
Pittoresk/gezellig	0.352	0.029	-	0.951	0.999
Sportief	1.000	0.995	-	0.999	0.999
Rust/ontspannen	0.106	0.206	-	0.695	0.465
Natuur/dieren	0.503	0.536	-	0.535	0.792

Tabel 17. Vervolg tabel 16.

	Algemene ontspanning	Horeca	Landschap bekijken	Filmen/fotograferen	Vogels kijken
Uitwaaien/weer	0.779	0.023	0.540	0.525	0.661
Ruim/puur	0.871	0.246	0.710	0.320	0.456
Mooi/prachtig	0.500	0.194	0.730	0.478	0.284
Leuk/geweldig	0.907	0.345	0.066	0.783	0.082
Pittoresk/gezellig	0.533	0.366	0.590	0.014	0.028
Sportief	0.995	0.995	0.993	0.996	0.996
Rust/ontspannen	0.041	0.472	0.429	0.380	0.204
Natuur/dieren	0.720	0.597	0.044	0.431	0.896

Tabel 18. Vervolg tabel 16 en 17.

	Strand bezoeken	Wadlopen	Blowkarten	Museum	Speurtocht	Onderhoud
Uitwaaien/weer	0.826	-	1.000	-	0.027	0.999
Ruim/puur	0.807	-	1.000	-	0.769	0.999
Mooi/prachtig	0.313	-	1.000	-	0.913	0.884
Leuk/geweldig	0.299	-	1.000	-	0.955	0.972
Pittoresk/gezellig	0.443	-	1.000	-	0.084	0.999
Sportief	1.000	-	0.999	-	0.996	0.998
Rust/ontspannen	0.752	-	1.000	-	0.164	0.816
Natuur/dieren	0.903	-	1.000	-	0.597	0.999

Tabel 19. Activiteiten en belevingen met een aangetoond verband, op basis van het eerste meetmoment.

Activiteiten	Beleving
Horeca en speurtocht	Uitwaaien/weer
Fietsen, filmen/fotograferen en vogels kijken	Pittoresk/gezellig
Algemene ontspanning	Rust/ontspannen
Landschap bekijken	Natuur/dieren

Bijlage 4. Woonplaatsen

Tabel 20. Woonplaatsen respondenten. Acht respondenten wonen buiten Nederland, twee respondenten hebben geen antwoord gegeven op deze vraag.

<i>Woonplaats</i>	<i>Aantal respondenten</i>
<i>Alkmaar</i>	1
<i>Almelo</i>	2
<i>Amsterdam</i>	6
<i>Anjum</i>	1
<i>Antwerpen (België)</i>	2
<i>Apeldoorn</i>	5
<i>Arnhem</i>	1
<i>Assen</i>	1
<i>Baarn</i>	2
<i>Baflo</i>	1
<i>Barneveld</i>	3
<i>Bedum</i>	2
<i>Beetsterzwaag</i>	1
<i>Bennekom</i>	3
<i>Bolsward</i>	1
<i>Borne</i>	2
<i>Bornwird</i>	1
<i>Breda</i>	1
<i>Brugge (België)</i>	1
<i>Burdaard</i>	1
<i>Bussum</i>	2
<i>Den Haag</i>	2
<i>Dokkum</i>	4
<i>Eck en Wiel</i>	2
<i>Eelde</i>	1
<i>Eelderwolde</i>	3
<i>Eibergen</i>	2
<i>Emmen</i>	1
<i>Enschede</i>	3
<i>Froombosch</i>	1
<i>Glasgow (Schotland)</i>	1
<i>Glimmen</i>	1
<i>Grijpskerk</i>	1
<i>Groningen</i>	26
<i>Gytsjerk</i>	1
<i>Haarlem</i>	1
<i>Harderwijk</i>	1
<i>Haren</i>	1
<i>Heemstede</i>	1
<i>Heerenveen</i>	2
<i>Heerlen</i>	1
<i>Herwen</i>	2
<i>Hilversum</i>	1

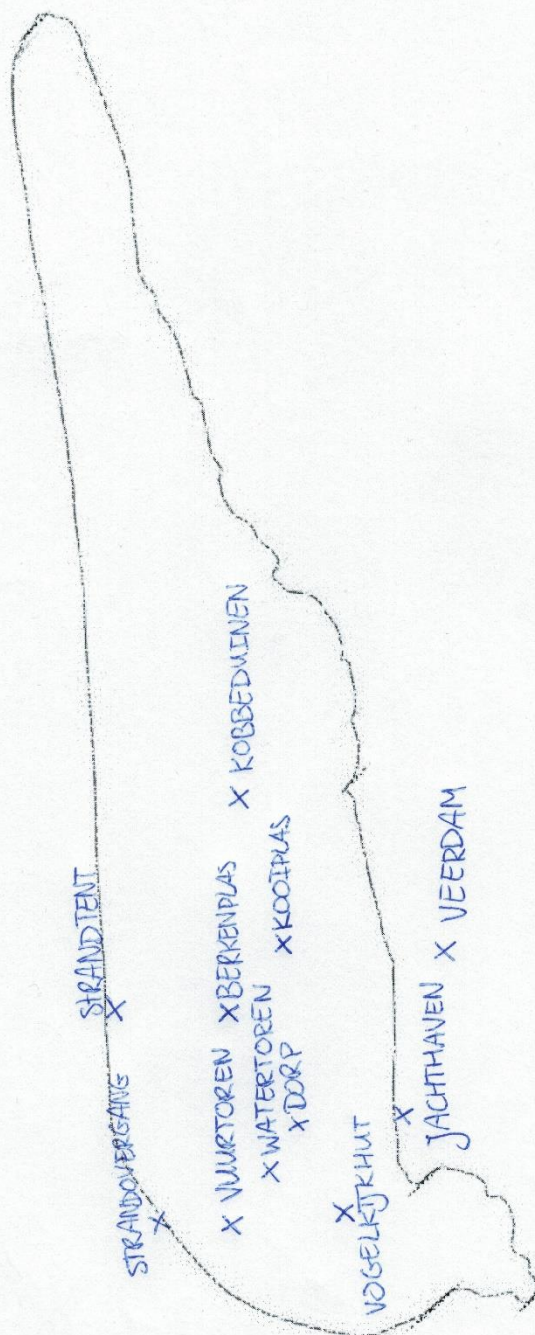

<i>Hoogeveen</i>	1
<i>Hoogland</i>	1
<i>Jonkersvaart</i>	2
<i>Kalenberg</i>	1
<i>Katwijk aan Zee</i>	1
<i>Kollum</i>	2
<i>Kortrijk (België)</i>	1
<i>Laar (Duitsland)</i>	1
<i>Lauwersoog</i>	1
<i>Leek</i>	1
<i>Leeuwarden</i>	6
<i>Melderslo</i>	3
<i>Menaldum</i>	2
<i>Menen (België)</i>	1
<i>Metslawier</i>	1
<i>Neerijnen</i>	1
<i>Nieuweroord</i>	3
<i>Nunspeet</i>	1
<i>Oldemarkt</i>	1
<i>Oostwoud</i>	2
<i>Ossenzijl</i>	1
<i>Roden</i>	1
<i>Sappemeer</i>	1
<i>Sneek</i>	1
<i>Stadskanaal</i>	1
<i>Steenwijkerwold</i>	1
<i>Ternaard</i>	1
<i>Teteringen</i>	2
<i>Uithuizermeeden</i>	1
<i>Utrecht</i>	9
<i>Vaassen</i>	1
<i>Varsenare (België)</i>	1
<i>Veenendaal</i>	3
<i>Vegelinsoord</i>	1
<i>Venray</i>	1
<i>Vleuten</i>	1
<i>Vries</i>	1
<i>Vught</i>	1
<i>Warffum</i>	3
<i>Warten</i>	1
<i>Weerselo</i>	1
<i>Wezep</i>	1
<i>Wirdum</i>	1
<i>Wolvega</i>	2
<i>Zaandam</i>	1
<i>Zevenhuizen (Groningen)</i>	1
<i>Zuidhorn</i>	2
<i>Zuidlaren</i>	1

<i>Zuurdijk</i>		1
<i>Zwartsluis</i>		4
<i>Zwolle</i>		3

Bijlage 5. Ruwe locaties op Schiermonnikoog

17. Teken in onderstaande omtrek een voorstelling van uw Schiermonnikoog (in tekeningen). Probeer hierin duidelijk te maken hoe u Schiermonnikoog heeft beleefd; wat waardeert u, wat is u bijgebleven, wat zijn voor u belangrijke plekken. U mag hier ook korte (maximaal 5 woorden) tekst bij schrijven.

Bijlage 6. Tabel met objecten ingetekend in mental maps

Tabel 21. Locaties en objecten ingetekend op de 24 geanalyseerde mental maps, en het aantal keer dat deze zijn ingetekend op de geanalyseerde mental maps.

Locatie/object	Aantal keer ingetekend op mental maps
Balgexpres	1
Berkenplas	2
Bos	1
Bunker	1
Dijk	1
Dorp	14
Duinen	10
Eendenkooi	2
Eten/drinken	10
Fietsen	7
Huisje	1
Kobbeduinen	3
Neerslag	2
Strand	14
Strandtent	6
Veerboot	11
Ver gezicht	4
Verrekijker	1
Vliegeren	1
Vogel hut	3
Vogels	5
Vuurtoren	8
Wad	2
Wandelen	9
Wind	2
Zee	5
Zon	6